

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ
МОВНИЙ ВІДДІЛ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
МІЖВУЗІСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ ЗАОЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«МЕТОДИКА ТА СПЕЦИФІКА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ
У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ»

21 листопада 2024 року

Харків 2024

Затверджено рішенням мовного відділу Національної академії Національної гвардії України (протокол № 12 від 02.12.2024)

Організаційний комітет:

Ілля ЯЩЕНКО, начальник мовного відділу Національної академії Національної гвардії України, підполковник (голова).

Роман ГРИЗОДУБ, заступник начальника мовного відділу-начальник служби мовної підготовки мовного відділу Національної академії Національної гвардії України, підполковник.

Дмитро ОДЕРІЙ, старший викладач мовного відділу Національної академії Національної гвардії України, капітан.

Тези доповідей міжвузівської науково-методичної заочної конференції «Методика та специфіка викладання іноземних мов у закладах вищої освіти». Харків: Національна академія Національної гвардії України, 2024. 73 с.

До збірника увійшли тези доповідей міжвузівської науково-методичної конференції «Методика та специфіка викладання іноземних мов у закладах вищої освіти» (21 листопада 2024 р.). Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів філологічних та педагогічних спеціальностей.

Тези доповідей відтворені з авторських оригіналів.

За достовірність представлених матеріалів, дотримання авторського права, точність цитування, граматичні та стилістичні помилки відповідальність несуть автори.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ № 1. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ: НОВІТНІ ПІДХОДИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.

Лисичкіна І.О., Лисичкіна О.О.

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В АСПЕКТІ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ 6-8

Монастирська Л.В.

ЕФЕКТИВНІ МЕТОДИ І ПРИЙОМИ РОБОТИ З АНГЛІЙСЬКИМ ЛЕКСИЧНИМ МАТЕРІАЛОМ 9-11

Сінна Л.Ю.

МІКРОНАВЧАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД У СУЧАСНОМУ СВІТІ 12-14

Сіренко А.Є.

РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КУРСАНТІВ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У ПРОЦЕСІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ 15-17

Глуховська М.С.

USING OF INTERACTIVE AUDIO MATERIALS TO IMPROVE CADETS AVIATION ENGLISH SPEAKING SKILLS 18-20

Підлужна І.А.

МЕТОДИКА КОМУНІКАТИВНОЇ ГРАМАТИКИ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ МОВНИХ І КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ 21-23

Хорошилова Ю.О.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ CHATGPT ЯК ІНСТРУМЕНТА ДЛЯ РОЗРОБКИ ЗАНЯТЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ 24-26

Шум О.В.

РОЗРОБКА ЗАВДАНЬ ДЛЯ КУРСУ «АКАДЕМІЧНЕ ПИСЬМО» 27-29

РОЗДІЛ № 2. РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ.

Безугла І.В., Савицька Л.В.

TEACHING WAYS OF SELF-EXPRESSION TO CREATE AWARENESS
OF THE SOCIOCULTURAL ASPECTS OF INTERACTIONS 30-33

Волкова І.В.

ІНШОМОВНА КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У
ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ 34-36

Журавльова Н.В.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
ТА ВІЙСЬКОВИХ ДИСЦИПЛІН 37-39

Михайлюк Н.В.

НАВЧАННЯ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ ЧЕРЕЗ СТВОРЕННЯ
СИТУАЦІЙ СПІЛКУВАННЯ 40-42

Романова О.О.

METHODS OF INCREASING THE MOTIVATION OF CADETS FOR
LEARNING A FOREIGN LANGUAGE FOR PROFESSIONAL
COMMUNICATION 43-48

Склярєва Т.А.

ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ НЕФІЛОЛОГІЧНОГО
НАПРЯМКУ ПІДГОТОВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ 49-51

Филипська В.І.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ
ОСВІТИ 52-54

РОЗДІЛ № 3. ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ

Дорошина Л.Ф.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ
ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ
УКРАЇНИ 54-55

Мудрик О.В.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В
АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ В УМОВАХ ВІЙНИ 56-60

Романюк В.Л.

МЕТА ВИКОРИСТАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ПРОЦЕСІ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ
УКРАЇНИ 61-64

Савицька В.С.

ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ПРИ ФОРМУВАННІ ТА
РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
ОФІЦЕРІВ 65-66

Сергієнко О.С.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ОСВІТНІХ
ЗАКЛАДАХ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ 67-69

Шульга А.К.

ФОРМУВАННЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ МОТИВАЦІЇ КУРСАНТІВ ДО
ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 70-73

РОЗДІЛ №1 МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ: НОВІТНІ ПІДХОДИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

УДК 37.091.33:004.8:81'243

Тенденції та досвід впровадження інформаційних технологій та новітніх методів навчання на заняттях з іноземної мови.

Лисичкіна Ірина Олексіївна, Лисичкіна Ольга Олексіївна
Національна академія Національної гвардії України (м. Харків)

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В АСПЕКТІ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Сучасний освітній процес неможливо уявити без застосування інноваційних технологій, серед яких особливе місце посідають системи штучного інтелекту (ШІ). У контексті вивчення іноземних мов ШІ відкриває безпрецедентні можливості для створення персоналізованого навчального середовища, яке враховує індивідуальні особливості, потреби та темп навчання кожного здобувача. Наразі використання ШІ у навчанні іноземних мов є предметом багатьох досліджень, оскільки можливості ШІ постійно еволюціонують і зумовлюють перегляд традиційних методик [1; 2].

Мета нашого дослідження полягає в окресленні переваг та викликів використання ШІ для індивідуалізації навчання іноземних мов.

Індивідуалізація навчання завжди була однією з найважливіших цілей педагогіки, проте її повноцінна реалізація традиційними методами часто виявлялася складною через обмеження часу та ресурсів. ШІ дозволяє подолати ці обмеження, створюючи адаптивне навчальне середовище, яке динамічно підлаштовується під кожного здобувача.

Основною перевагою використання ШІ в навчанні іноземних мов є можливість створення персоналізованих навчальних траєкторій. Алгоритми ШІ здатні аналізувати великі обсяги даних про успішність здобувача, його помилки, темп засвоєння матеріалу, преференції у виборі завдань та формувати на основі цього аналізу оптимальну програму навчання. Система може визначати прогалини у знаннях та автоматично підбирати відповідні вправи для їх усунення.

Особливо важливим аспектом є здатність ІІІ забезпечувати постійний зворотний зв'язок. На відміну від традиційного навчання, де викладач фізично не може приділити достатньо уваги кожному здобувачу, системи ІІІ здатні надавати миттєві відгуки на виконані завдання, пояснювати помилки та пропонувати шляхи їх виправлення. Це створює середовище безперервного навчання, де здобувач може практикуватися у зручному для себе темпі та отримувати необхідну підтримку в будь-який час.

Важливою складовою індивідуалізації навчання за допомогою ІІІ є адаптивне тестування. Системи ІІІ здатні динамічно коригувати складність завдань залежно від рівня підготовки здобувача. Якщо здобувач успішно справляється із завданнями, система поступово підвищує їх складність, і навпаки, якщо виникають труднощі, пропонує простіші варіанти. Це дозволяє підтримувати оптимальний рівень складності, який забезпечує ефективне навчання без надмірного стресу чи нудьги.

У контексті вивчення іноземних мов особливо цінною є здатність ІІІ працювати з природною мовою. Сучасні системи можуть аналізувати усне мовлення, виявляти помилки у вимові, граматиці та слововживанні, надавати рекомендації щодо їх виправлення. Це створює можливості для інтенсивної практики говоріння та аудіювання, що часто є найскладнішими аспектами у вивченні іноземної мови.

ІІІ також дозволяє створювати персоналізований контент для читання та аудіювання. Система може підбирати тексти та аудіоматеріали, які відповідають інтересам здобувача та його рівню володіння мовою. Це підвищує мотивацію до навчання та робить процес більш захопливим та ефективним. Крім того, ІІІ може адаптувати швидкість мовлення в аудіоматеріалах, зробити паузи довшими або коротшими залежно від потреб конкретного здобувача.

Важливим аспектом використання ІІІ є можливість створення віртуального мовного середовища. Системи ІІІ можуть симулювати реальні комунікативні ситуації, дозволяючи здобувачам практикувати мову в безпечному середовищі. Це особливо важливо для подолання мовного бар'єру та розвитку впевненості у спілкуванні іноземною мовою.

Проте варто зазначити, що впровадження систем ІІІ у навчальний процес має відбуватися виважено та з урахуванням певних обмежень. ІІІ не може повністю замінити живе спілкування з носіями мови та викладачами. Роль викладача залишається важливою у процесі навчання, але змінюється – від простої передачі знань до координації навчального процесу та надання емоційної підтримки.

Слід також враховувати технічні та етичні аспекти використання ШІ. Важливо забезпечити захист персональних даних здобувачів, прозорість алгоритмів та можливість людського контролю над системою. Крім того, необхідно постійно оновлювати та вдосконалювати програмне забезпечення відповідно до нових досліджень у галузі педагогіки та методики викладання іноземних мов.

Таким чином, використання ШІ відкриває нові горизонти в індивідуалізації навчання іноземних мов. ШІ дозволяє створити гнучке, адаптивне навчальне середовище, яке враховує індивідуальні особливості кожного здобувача та забезпечує оптимальні умови для вивчення мови. При цьому важливо розумно поєднувати можливості ШІ з традиційними методами навчання та забезпечувати належний баланс між технологічними інноваціями та людським фактором у освітньому процесі. Методики впровадження ШІ в навчальний процес становлять перспективу подальшого дослідження.

Література

1. European Centre for Modern Languages of the Council of Europe. AI for language education. 4 November 2024. URL: <https://www.ecml.at/ECML-Programme/Programme2024-2027/AIforlanguageeducation/tabid/5856/language/en-GB/Default.aspx>
2. Zucchet, Elinor. How Artificial Intelligence is Revolutionizing Language Learning. 14 December 2023. URL: <https://www.berlitz.com/blog/artificial-intelligence-ai-language-learning>

ЕФЕКТИВНІ МЕТОДИ І ПРИЙОМИ РОБОТИ З АНГЛІЙСЬКИМ ЛЕКСИЧНИМ МАТЕРІАЛОМ

Викладання лексичного запасу є важливою складовою процесу оволодіння мовою. Одним із ключових аспектів цього процесу є правильне представлення та пояснення значень слів, зокрема антонімів, які не завжди можуть бути взаємозамінними у різних контекстах. Це вимагає ретельного підбору навчальних прикладів, які дозволяють курсантам і студентам не лише засвоювати значення слів, але й розуміти їхню функціональність у мові.

Дослідження показують, що неправильне або спрощене представлення лексичних одиниць, особливо через антонімічні пари, може призводити до неправильного розуміння їхнього значення. Наприклад, якщо учнів навчати, що слово **А** завжди є антонімом слова **В**, це може спричинити труднощі в ситуаціях, коли така протилежність не спостерігається. Тому необхідно формувати у курсантів і студентів розуміння контекстуальних обмежень використання слів.

Викладання нових слів повинно враховувати їхнє значення у реальних розмовних ситуаціях. Приклади мають бути інформативними та зрозумілими для курсантів і студентів, дозволяючи останнім самостійно робити висновки про значення нових слів. Отже, слід звернути увагу, що приклади, які лише імітують стандартні моделі речень, не допомагають зрозуміти, як і чому використовується певне слово. Такі «безпечні» речення не сприяють розвитку глибокого розуміння лексики.

У процесі викладання доцільно використовувати завдання, які стимулюють аналітичне мислення. Наприклад, запитання на кшталт «*Why did she do it?*» або «*What did she use to do it?*» допомагають курсантам і студентам зрозуміти функціональність слів у мовленні. Це значно ефективніше, ніж звичайне написання речень із заданими словами, яке часто не дає уявлення про реальне розуміння учнями нової лексики.

Одним із найефективніших підходів до викладання лексичного матеріалу є демонстрація значення нових слів у різноманітних контекстах.

Курсанти і студенти часто стикаються з труднощами, коли слово вживається в нетиповій для них ситуації або має переносне значення. Викладачам слід використовувати приклади речень, які ілюструють, як слово може змінювати своє значення залежно від оточення. Наприклад, слово «*cold*» може описувати температуру («*It's cold outside*»), емоційний стан («*She gave me a cold look*») або стан здоров'я («*He has a cold*»). Це допоможе уникнути вузького сприйняття значення слова і закладе основи для більш гнучкого його використання у майбутньому. Також важливо включати до занять вправи, які імітують реальні ситуації, де можна буде вжити нові слова.

Антоніми зазвичай використовуються у викладанні для спрощення пояснення нових слів. Однак викладачам слід підкреслювати, що не всі пари слів є протилежними у будь-якому контексті. Наприклад, слова «*fast*» і «*slow*» вважаються антонімами, але в деяких випадках, як-от опис стилю життя, вони можуть бути непридатними для позначення прямої протилежності («*fast life*» не завжди протиставляється «*slow life*»). Тому важливо навчати студентів розпізнавати контекстуальні відмінності і пояснювати, коли слова перестають бути антонімами. Завдання на порівняння антонімічних пар у різних контекстах або створення речень із обома словами допоможуть закріпити розуміння англійських слів.

Завдання, які змушують курсантів і студентів аналізувати значення слів у контексті, є надзвичайно ефективними для розвитку глибшого розуміння лексики. Наприклад, замість простого заучування визначення викладач може надати уривок тексту, де використовується певне слово, і запропонувати студентам відповісти на такі запитання: «*Why did writer choose exactly this word,*», «*How can it change the whole meaning of the sentence?*» або «*Is it possible to substitute this word? If so, which one?*» Такі вправи сприяють не лише розумінню значення, але й розкривають функціональність слова у мовленні. Крім того, важливо давати завдання, які потребують від студентів пояснення, чому вони обрали певне слово, що дозволить оцінити рівень їхнього розуміння та здатність застосовувати нову лексику.

Ефективне викладання лексичного матеріалу базується на врахуванні контексту, багатогранності значень слів і стимулюванні аналітичного мислення курсантів і студентів. Правильно підібрані навчальні матеріали та завдання дозволяють не лише збільшити обсяг засвоєної лексики, але й сприяють глибшому розумінню її використання, що є основою комунікативної компетентності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bolito R., Tomlinson B. (2006) Discover English: a language awareness workbook. New Edition. Macmillan Heinemann. English Language Teaching. 122 p.

МІКРОНАВЧАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Тема мікронавчання привертає дедалі більше уваги як інноваційний підхід до освіти, який враховує потреби сучасних студентів і адаптується до викликів цифрового світу. У світі, де обсяг інформації швидко зростає, а концентрація уваги скорочується, мікронавчання стає ефективним інструментом для передачі знань. Цей метод полягає у розбиванні навчального матеріалу на невеликі, цілеспрямовані порції, кожна з яких призначена для засвоєння конкретного поняття або навички за короткий час. У цьому дослідженні розглядаються основні аспекти мікронавчання, його переваги, обмеження та роль у підвищенні якості навчального процесу [1].

Мікронавчання полягає у створенні коротких навчальних модулів, що тривають від 3 до 15 хвилин і мають чітку освітню мету. Такий підхід дозволяє студентам швидко сприймати нові знання, не перевантажуючи їх надмірною кількістю інформації. У процесі мікронавчання використовуються різні формати, такі як відео, подкасти, інфографіка, тести, та інтерактивні завдання, що робить цей метод універсальним і доступним для студентів з різними стилями навчання [3].

Мікронавчання виконує роль додаткового компонента до загального навчального курсу, забезпечуючи його гнучкість і спрямованість на конкретні потреби. Воно сприяє ідентифікації прогалин у знаннях та визначенню оптимального напрямку подальшого навчання, адаптуючись до індивідуальних потреб і контексту навчання.

Цей підхід зосереджується на вирішенні конкретних задач у чітко визначений проміжок часу. Наприклад, мікронавчання є особливо ефективним, коли у людини виникає потреба в опануванні вузькоспеціалізованої компетенції для негайного розв'язання робочих завдань або професійних викликів.

Завдяки своїй структурі, яка дозволяє швидко отримувати релевантну інформацію, мікронавчання користується зростаючим попитом. Це обумовлено сучасними тенденціями, що сприяють

популяризації коротких, інтерактивних форматів контенту, які відповідають вимогам динамічного стилю життя та професійної діяльності.

Сучасні виклики у сфері навчання вимагають рішень, які поєднують оперативність, ефективність і адаптивність до індивідуальних потреб. У цьому контексті мікронавчання постає як інноваційний підхід, що відповідає запитам динамічного професійного середовища та суспільства, орієнтованого на швидке засвоєння знань, а також має беззаперечні переваги.

По перше, це — зручність і доступність. Мікронавчання дозволяє студентам навчатися в будь-який час і в будь-якому місці, використовуючи мобільні пристрої. Це особливо важливо для студентів, які поєднують навчання з роботою або іншими зобов'язаннями. Другою перевагою, на нашу думку є — підтримка концентрації. Короткі модулі дозволяють уникнути перевантаження інформацією, що часто спостерігається при традиційному підході. Це сприяє кращому запам'ятовуванню і засвоєнню матеріалу, знижуючи рівень втоми. Наступним плюсом застосування мікронавчання є миттєва оцінка знань. Мікронавчання зазвичай включає швидко перевірку знань через тести або інтерактивні вправи. Це дозволяє студентам одразу зрозуміти свої слабкі сторони та спрямувати зусилля на їхнє виправлення. Четвертим пунктом є адаптивність. Використання цифрових технологій дозволяє викладачам легко адаптувати навчальні матеріали під потреби конкретної групи студентів або навіть під індивідуальні особливості кожного студента. І останнім пунктом, але не менш важливим є підвищення мотивації. Завдяки короткотривалості та простоті навчальних модулів студенти відчують швидкий результат, що підвищує їхню зацікавленість у процесі навчання.

Хоча мікронавчання має багато переваг, є й певні обмеження. Одним з них є те, що воно не завжди підходить для засвоєння комплексних знань, що потребують глибокого занурення у предмет. Також мікронавчання може сприяти фрагментації знань, коли студенти запам'ятовують окремі факти, але не мають цілісного розуміння теми. Крім того, для ефективної реалізації мікронавчання необхідне високоякісне технічне забезпечення та доступ до інтернету, що може бути недоступним у деяких регіонах.

Використання мікронавчання в сучасній освіті охоплює різні аспекти навчального процесу. У вищій школі мікронавчання може стати цінним доповненням до традиційних лекцій, забезпечуючи студентів/курсантів додатковими матеріалами для самостійної роботи. Зокрема, короткі відео та інтерактивні вправи дозволяють підготуватися до занять, засвоїти основні поняття перед глибоким вивченням теми на семінарах. Такий методичний підхід також активно використовується в корпоративному

навчанні, де він допомагає співробітникам швидко освоювати нові навички та бути в курсі оновлень у своїй професійній сфері.

Мікронавчання є перспективним інструментом, який значно змінює підходи до організації освітнього процесу. Воно дає змогу ефективно використовувати час, оптимізувати процес засвоєння знань та підвищити рівень зацікавленості студентів. Однак для досягнення максимального ефекту важливо враховувати обмеження цього методу та використовувати його у поєднанні з іншими підходами, щоб забезпечити цілісність і системність знань

Література:

1. Buchem, I., & Hamelmann, H. (2010). Microlearning: A Strategy for Ongoing Professional Development. eLearning Papers, (21), 1-15.
<https://www.researchgate.net/publication/341323117>

2. H. Hamelmann. (2010). Microlearning: a strategy for ongoing professional development.

URL: https://www.researchgate.net/publication/341323117_Microlearning_a_strategy_for_ongoing_professional_development

3. Microlearning – малими кроками до великих результатів URL: <http://blog.edera.com/microlearning-malimi-krokami-do-vielikikh-riezultativ>.

РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КУРСАНТІВ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У ПРОЦЕСІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ

У контексті глобального розвитку сучасна система освіти потребує пошуку нових підходів і модернізації навчального процесу. Особлива увага приділяється вдосконаленню процесу вивчення іноземних мов у військових навчальних закладах, де військовослужбовці здобувають не лише інтелектуальні та практичні знання, а й професійні навички для свого фахового становлення.

Основна увага приділяється використанню інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі та інформаційно-технологічним засобам мовної підготовки майбутніх офіцерів. Методики медіанавчання передбачають використання різноманітних медіапродуктів та розробку сучасних методичних і технічних форм навчання. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології є не лише засобом розвитку інтелектуальних і творчих здібностей майбутніх офіцерів, а й ефективним інструментом мотивації та особистісного зростання. Отримання цифрових навичок значно розширює можливості використання мовного потенціалу.

Науково-технічний прогрес і сучасне обчислювальне та комунікаційне обладнання зробили можливим впровадження та вдосконалення сучасних мультимедійних систем у процес вивчення іноземних мов. Хоча інтерактивні технології та методи використовуються вже давно, лише зараз починають активно розвиватися інформаційно-комунікаційні технології у військових навчальних закладах.

Сучасні освітні технології спрямовані на те, щоб допомогти майбутнім офіцерам не тільки швидко засвоїти матеріал, а й розвинути аналітичне та логічне мислення.

Основними базовими ресурсами, якими можна активно користуватися на занятті з іншомовної підготовки є:

- відеоконференції (Google meet);
- електронна пошта (e-mail);
- телеконференції (USENET);

- доступ до інформаційних ресурсів;
- довідкові каталоги та навчальні платформи (Yahoo!, Galaxy, InfoSeek/UltraSmart, LookSmart, Quizlet, Learning Apps, Kahoot);
- пошукові системи (Alta Vista, HotBob, Open Text, WebCrawler, Excite);
- розмова в мережі (Chat).

Сучасні військові навчальні заклади повинні використовувати переваги віртуалізації навчального процесу, розвивати власні освітні портали, створювати віртуальні бібліотеки тощо, щоб формувати цифрові можливості курсантів.

Комп'ютерні комунікації мають великий вплив на створення нового змісту освіти, форм і методів організації мовної підготовки майбутніх офіцерів. Прагнення створити дієві формати освіти сприяють розвитку індивідуальності майбутнього офіцера, його творчих здібностей та унікального способу мислення.

Використання курсантами Інтернет-ресурсів необхідно планувати систематично та грамотно. Відповідно існує нагальна потреба у розробці нових методик навчання іноземних мов на основі освітніх Інтернет-ресурсів та соціальних сервісів, спрямованих на формування та розвиток навичок іншомовного мовлення. Цифрове середовище навчального закладу має створити автентичне віртуальне освітнє середовище та сприяти створенню корисних освітніх взаємодій між усіма учасниками процесу мовної підготовки. [1, с.103] Важливо проводити вебінари, онлайн-курси, конференц-дзвінки, відео-конференції, виконувати групові науково-дослідні проекти, створювати віртуальні платформи та онлайн-симулятори.

Навчання техніці використання інформаційних технологій потребує ґрунтовної підготовки і від викладача. Викладачі повинні вміти використовувати різноманітні програми: графічні, анімаційні, веб-редактори, програми для створення презентацій, програми для роботи зі звуком та відео.

Як висновок, слід зазначити, що запровадження цифрової компетентності у процес іншомовної підготовки у вищих військових навчальних закладах розвиває навички не тільки іншомовної підготовки, але комунікативної культури в цілому, формує військового з творчим потенціалом, прийомами саморозвитку та самовдосконалення. За допомогою сучасних комп'ютерних програм курсанти занурюються у справжню, живу мову та мають багато можливостей вдосконалювати свої мовленнєві навички.

Література

1. Бігуненко О. Г., Шульга Л. В. Особливості застосування медіаосвіти у закладах вищої освіти. Сучасний підхід до викладання навчальних дисциплін в контексті підвищення якості вищої освіти: матеріали 50-ї наук.метод. конф. викладачів і аспірантів. Полтава: РВВ ПДАА, 2019. С. 102–105.
2. Гуревич Р. С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід: навч. посіб., Вінниця, 2012. 348 с.
3. Кошечко Н. Інноваційні освітні технології навчання та викладання у вищій школі. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. 2015. № 1. С. 35-38.
4. Рамський Ю. С., Резіна О. В. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет. Київ : РННЦ «ДІНІТ», 2004. 60 с
5. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / В. М. Захарченко, В. І. Луговий, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова. Київ : ДП НВЦ «Пріоритети», 2014. 120 с.
6. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб. наук. пр. № 43. Київ-Вінниця. 2015. 542 с.
7. Онкович, Г. В. Розвиток медіадидактики вищої школи: український досвід. *Обрії друкарства*, (1(8)). 2020. С. 130–150.

УДК 37.091.33:811.111:629.7.083
Тенденції та досвід впровадження
Інформаційних технологій та новітніх методів
навчання на заняттях з іноземної мови
Глуховська Марина Сергіївна,
Харківський національний університет
Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

UDC 37.091.33:811.111:629.7.083
Trends and experience in implementing
information technologies and innovative teaching
methods in foreign language classes
Hlukhovska Maryna
Ivan Kozhedub Kharkiv National
Air Force University, Kharkiv City

USING OF INTERACTIVE AUDIO AND VIDEO MATERIALS TO IMPROVE CADETS' AVIATION ENGLISH SPEAKING SKILLS

Interactive language learning technologies allow for the structuring of Aviation English communication to best meet the learning objectives and cater to cadets' individual needs. This targeted approach focuses on using the most effective methods, techniques, tools and instructional formats to achieve a specified level of competence in speaking skills.

Among the most accessible and versatile resources for enhancing cadets' speaking skills are audio and video materials, widely available on platforms like YouTube, Spotify and others [1; 5]. These resources support multiple facets of language learning, including pronunciation, listening comprehension and vocabulary acquisition. Specific methods of integrating these resources include:

- using podcasts, interviews and songs to enhance listening and pronunciation;
- films, TV series and educational videos for contextual language learning;
- online courses, webinars, and videoconferencing to provide real-time practice opportunities.

Each format can be tailored to improve various dimensions of Aviation English, offering cadets a dynamic and engaging learning experience.

The use of audio and video materials in language learning adheres to the long-standing pedagogical principle of *visuality*, where information presented visually is often easier to understand, retain and recall [2; 3]. However, when a

teacher prepares audio-visual resources, it is crucial to consider cadets' backgrounds, interests, language proficiency levels and linguistic objectives to ensure alignment with their needs and purposes.

Moreover, the integration of authentic video materials in Aviation English helps foster cadets' sociocultural competence by exposing them to realistic language use within a specific cultural and professional context. Although these materials cannot replace direct interaction with native speakers, they serve as a valuable resource for partial exposure to authentic language. Video material aid cadets in grasping and retaining factual information and linguistic elements within specific contexts, enhancing both language proficiency and intercultural communication skills [1].

Most teachers use audio and video resources to strengthen cadets' listening skills and reinforce vocabulary [4]. Additionally, audio exercises with gap-fill tasks, where cadets complete missing words or grammatical structures, can be highly effective for grammar reinforcement. Teacher-prepared audio dialogues or video clips can also support these tasks. However, despite the effectiveness of audio-visual materials for various language skills, many teachers underutilize their potential in teaching grammar, especially for structured learning rather than self-assessment. Broadening the application of these resources to include comprehensive grammar practice could further enhance the cadets' overall linguistic competence in Aviation English.

Література

1. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: Теорія, досвід: метод, посіб. Київ: А.П.Н., 2002. 136 с.
2. Волкова Н.П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.
3. Свириденко І. М. Інтерактивні технології і методи навчання іноземних мов на немовних факультетах. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки* (144). 2016. С. 455-458.
4. Супрун О.М. Використання інтерактивних методів навчання при викладанні іноземної мови студентам немовних спеціальностей. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*. 2019. № 1(22). С. 162-169.
5. <https://naurok.com.ua/interaktivni-metodi-navchannya-na-urokah-angliysko-movi-263727.html>

References

1. Pometun O., Pirozhenko L. Interactive learning technologies: Theory, experience: method, manual. Kyiv: A.P.N., 2002. 136 с.

2. Volkova N.P. Interactive learning technologies in higher education: a study guide. Dnipro: Alfred Nobel University, 2018. 360 p.
3. Interactive technologies and methods of teaching foreign languages at non-language faculties. Scientific notes. Series: Philological Sciences (144). 2016. P. 455-458.
4. The use of interactive teaching methods in teaching a foreign language to students of non-language specialties. Scientific Bulletin of Melitopol State Pedagogical University. Series: Pedagogy. 2019. № 1(22). P. 162-169.
5. <https://naurok.com.ua/interaktivni-metodi-navchannya-na-urokah-angliysko-movi-263727.html>

Методичні засади навчання: новітні підходи та досвід їх упровадження
Підлужна Ірина Андріївна
Національна академія Національної гвардії України
м. Харків

МЕТОДИКА КОМУНІКАТИВНОЇ ГРАМАТИКИ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ МОВНИХ І КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

Розвиток іншомовної комунікативної компетентності – це головне завдання навчання іноземної мови.

Граматики зазвичай становить труднощі для опанування німецької мови. На відміну від традиційного перекладного методу, який розглядає граматику окремо від контексту, комунікативний підхід дозволяє використовувати мову в контексті та будувати ефективну усну та письмову комунікацію.

Комунікативна граматики є одним із напрямків вивчення мови, в якому відбувається поєднання системного представлення граматики та аналізу тексту. Застосування комунікативного методу в навчанні граматики німецької мови має свої особливості та вимагає володіння певними технологіями. За комунікативним підходом для навчання граматики використовують дискусії, граматичні ігри, рольові ігри, обговорення, дебати, повідомлення та інші інтерактивні завдання. Такі комунікативні завдання дозволяють тренувати граматичні структури в умовах, наближених до реального спілкування. Комунікативна граматики навчає правильно класифікувати граматичні явища; будувати речення на різних рівнях; визначати відмінності між різними типами речень.

Комунікативна методика передбачає навчання граматиці на функціональній і ситуативній основі. Це означає, що граматичні явища вивчаються і засвоюються не як "форми" і "структури", а як засоби вираження певних думок, відносин, комунікативних намірів і введення їх в мовний досвід. Важливим складником комунікативної граматики є використання автентичних матеріалів. Викладач повинен допомагати студентам помітити граматичні явища або структури, проаналізувати їх форму та значення. Викладач при цьому сам обирає, яким чином представити граматичну структуру – від контексту до правил чи навпаки, однак, потрібно враховувати рівень володіння мовою студентами, їх попередній досвід навчання та рівень складності граматичного матеріалу. Граматичні навички мовлення повинні формуватись поетапно

та характеризуватися таким ознаками, як гнучкість, автоматизованість, стійкість.

У відповідності з етапами формування навичок і вмінь мовлення до системи вправ включають спочатку умовно-комунікативні вправи, призначені для формування навичок, а потім комунікативні, що використовуються для розвитку вмінь. Некомунікативні вправи можуть у разі потреби включатися до системи поряд з умовно-комунікативними [3, с.21].

Граматичні ігри також є ефективним методом навчання граматики, адже дають можливість застосовувати граматичні навички та використовувати їх у ситуаціях, які пов'язані із реальним життям або майбутньою професійною діяльністю.

Отже, ефективність засвоєння граматичного матеріалу іноземної мови зростає в умовах комунікативно-ситуативної спрямованості навчання, що має на меті дати студентам практичні знання з граматики та полегшити їм міжособистісне спілкування.

Література

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: 2-е вид., доповн. Київ: Академія, 2009. 376 с.
2. Кухарчук І. О. Функціонально-комунікативний напрям дослідження синтаксичної будови мови [електронний ресурс] – Режим доступу <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/22406/1/Kukharchuk.pdf>.
3. Складенко Н. К. Методика формування іншомовної граматичної компетенції в учнів загальноосвітніх навчальних закладів. *Іноземні мови*. 2011. № 1. С. 15-25

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ CHATGPT ЯК ІНСТРУМЕНТА ДЛЯ РОЗРОБКИ ЗАНЯТЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Освітній процес в Україні сьогодні відбувається у доволі складних умовах. Зважаючи на воєнний стан та вимушений перехід на віялові графіки занять – чергування навчання у режимі онлайн з відвідуванням аудиторних сесій, виникла нагальна потреба у швидкій адаптації навчальних планів та робочих програм до сучасних реалій, реорганізації освітнього процесу в цілому, внесення змін до формату та форм навчання. Викладачі вимушені швидко приймати відповідні до обставин рішення та знаходити шляхи до подолання труднощів, що раптово виникають на шляху студентів/слухачів/учнів до отримання знань й навичок та/або перешкоджають успішній реалізації викладацької діяльності.

Стрімкий розвиток штучного інтелекту позначив початок нової ери в освіті, адже призвів до трансформування форм та методів навчання – саме того, як ми передаємо знання й навчальний досвід. Однією з найцікавіших розробок у цій галузі є ChatGPT, а з огляду на навчання іноземних мов – найновіші та найдосконаліші версії мовної моделі Omni, OpenAI тощо. Вони пропонують комплексний набір можливостей, які можуть значно підвищити швидкість і якість програм електронного навчання [7, с.2].

З появленням ChatGPT фахівці знаходять нові способи використання його величезного потенціалу в різних сферах життя, зокрема в освіті, але саме викладачі-мовники майже одразу перехопила ініціативу щодо використання штучного інтелекту як інструмента у своїй практиці. Попит на швидкі та ефективні способи вивчення іноземних мов є постійним, тож не дивно, що ми вирішили перевірити можливості цього штучного інтелекту саме для таких цілей. Те, що спочатку сприймалося нами як доволі цікавий експеримент, виявилось справжнім проривом в галузі вивчення мов [4, с.6].

Використання ChatGPT у навчанні іноземних мов має кілька переваг, адже за допомогою нього можна, по-перше, підтримувати персоналізоване навчання у спосіб, який раніше був неможливий; по-друге, забезпечити студентів/слухачів/учнів миттєвим зворотнім зв'язком, що є важливим для

ефективного навчання; по-третє, зменшити навантаження на вчителів та викладачів.

На відміну від викладачів, які можуть мати обмежений час і ресурси, ChatGPT може взаємодіяти з учнями індивідуально, надаючи їм унікальний навчальний досвід, пристосований до їхніх потреб та інтересів; швидко визначити області, в яких вони відчують труднощі, і надати їм додаткову підтримку. Такий миттєвий зворотній зв'язок сприяє вмотивованості та залученню у навчальний процес [3, с.3].

Впровадження штучного інтелекту в процес вивчення іноземних мов дійсно має багато переваг, але є й кілька викликів, які викладачам потрібно подолати. Однією з найбільших проблем є потреба в технічній експертизі. Ті, хто ще не знайомий зі штучним інтелектом, можуть відчувати труднощі з інтеграцією цієї технології у свою викладацьку практику, і на початку таким викладачам може знадобитися підтримка у роботі з інструментом. Ще однією проблемою є вартість програм і застосунків штучного інтелекту. Багато навчальних закладів не мають ресурсів для придбання та підтримки технологій, необхідних для впровадження штучного інтелекту як нового механізму навчання, і їм, можливо, доведеться шукати зовнішнє фінансування або партнерства для підтримки своїх зусиль. Нарешті, існують також етичні проблеми, пов'язані з впровадженням технології у процес навчання іноземних мов. У міру того, як штучний інтелект стає все більш досконалим, виникають побоювання щодо його впливу на приватність, безпеку та ринок праці. Викладачі повинні усвідомлювати ці проблеми і працювати над тим, щоб забезпечити захист своїх студентів/слухачів/учнів, які вивчають цю захоплюючу технологію, що швидко набуває популярності та розвивається [5, с.1].

Отже, вивчення іноземних мов зі штучним інтелектом за допомогою ChatGPT продемонструвало багато переваг, але водночас практичний досвід вже дав зрозуміти, що ця нова технологія ще далека від досконалості. Треба завжди пам'ятати, що з великою силою приходить велика відповідальність.

Література

1. [Das, Sirsendu](https://elearningindustry.com/exploring-the-role-of-large-language-models-in-education). Exploring The Role Of Large Language Models In Education. 2024. <https://elearningindustry.com/exploring-the-role-of-large-language-models-in-education>
2. [Gandrabura, Anna](https://elearningindustry.com/essential-chatgpt-prompting-skills-for-esl-teachers). 3 Essential ChatGPT Prompting Skills For ESL Teachers. 2024. <https://elearningindustry.com/essential-chatgpt-prompting-skills-for-esl-teachers>

3. [Greene-Harper](#), Robin T. The Pros And Cons Of Using AI In Learning: Is ChatGPT Helping Or Hindering Learning Outcomes? 2023. <https://www.sciepub.com/reference/424640>
4. [Protsenko](#), Kateryna. How To Use ChatGPT For Learning English? 2023. <https://elearningindustry.com/how-to-use-chatgpt-for-learning-english>
5. [Tulsiani](#), Ravinder. Embracing AI in Learning. 2023. <https://www.calameo.com/read/007548674347aaddebda5>
6. [Tulsiani](#), Ravinder. Transforming Language Learning With AI. 2024. <https://elearningindustry.com/transforming-language-learning-with-ai>
7. [Tulsiani](#), Ravinder. Leveraging ChatGPT-4 For Enhancing Speed And Quality In eLearning Programs. 2024. <https://elearningindustry.com/leveraging-chatgpt-omni-to-enhance-speed-and-quality-in-elearning-programs>

РОЗРОБКА ЗАВДАНЬ ДЛЯ КУРСУ «АКАДЕМІЧНЕ ПИСЬМО»

Курс «Академічного письма» сьогодні є важливим та часто невід'ємним елементом вивчення не лише рідної, але й іноземної мов. Опанування основ нотування та реферування, цитування та оформлення джерел літератури відповідно до конкретних вимог, написання тез, розробка якісних презентацій дозволяють студентам успішно брати участь у науковому житті, знаходити колег за науковими інтересами, обмінюватися ідеями із закордонними колегами, бути частиною міжнародних проєктів.

Викладачі часто постають перед викликом, коли необхідно забезпечити індивідуалізацію навчання з метою урізноманітнення навчального процесу чи уникнення повторюваності завдань, але знайти автентичні унікальні вузькогалузеві тексти складно, а розробити авторські завдання доволі затратно за часом. На допомогу сьогодні приходять різноманітні розробки, зокрема і з використанням штучного інтелекту, що сприяють ефективному тренуванню навичок студентів.

Розглянемо деякі ресурси, які викладачі можуть використовувати з метою створення варіативності завдань. Наприклад, розглянемо ресурс **Quillbot** (<https://quillbot.com/>):

Цей сайт дозволяє покращувати якість написання авторських текстів, перефразовувати речення з метою створення чіткішого, лаконічнішого та унікального контенту.

З огляду на необхідність створення різноманітних завдань для курсу «Академічного письма» викладач отримує можливість швидко перефразовувати та підсумовувати текст з метою унаочнення реферування та анотування, створювати цитати до наукових текстів. Також є можливість перевіряти текст на плагіат та наявність ШІ. Використання

Quillbot для розробки практичних завдань дає змогу викладачу швидко розробити потрібну кількість різних вправ та прикладів.

Наступним розглянемо ресурс **Rytr** (<https://rytr.me/>):

Це неймережа, що дозволяє створювати контент. Користувач може створювати статті та різноманітні описи відповідно до характеристик.

Сайт *Rytr* дозволяє викладачеві редагувати, форматовувати та корегувати тексти, перевіряти граматичні неточності. Найкраще ресурс працює з короткими текстами. Це дає змогу створити цікаві варіативні завдання та зберегти час та сили.

Отже, на нашу думку, існує велика кількість різноманітних ресурсів, які викладач може успішно використовувати для розробки завдань до дисциплін, зокрема «Академічне письмо (іншомовне)». Важливо зазначити, що система вищої освіти в Україні намагається швидко та ефективно реагувати на нові проблеми та якісно забезпечувати навчальний процес у будь-яких умовах. Для студентів, які вивчають іноземні мови, робота з різноплановими завданнями дозволяє швидко опанувати потрібні навички. Зважаючи на те, що викладачі працюють у складних умовах, підбір практичних завдань вимагає уваги до всіх аспектів освітнього процесу, але часто є доволі затратним за часом. Хоча вони потребують подальшого вдосконалення, ми вважаємо, що творчі індивідуальні або групові завдання, які можна розробити за допомогою неймереж, можуть бути корисним компонентом вправ, які розвивають навички наукової роботи студентів.

Література

1. Шум О. Особливості викладання академічного письма студентам нефілологічних спеціальностей. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 66. Том 3. С. 289-293.

2. Шум О. Етапи вивчення іншомовного академічного письма на прикладі англійської мови. *Лінгвістичні та методологічні аспекти викладання іноземних мов професійного спрямування України*: Матеріали IV

Міжнародної науково-практичної конференції 29-30 березня 2023 р. К.: НАУ, 2023. С. 52-53.

3. Шум О. Тематичне наповнення курсу академічного письма у контексті іншомовної підготовки. *Лінгвістичні та методологічні аспекти викладання іноземних мов професійного спрямування України*: Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції 28-29 березня 2024 р. К.: НАУ, 2024. С. 92-93.

РОЗДІЛ № 2. РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ

UDC 81'243:37.091.3

Аспекти формування іншомовної компетентності здобувачів.

Bezugla Iryna, Savytska Larysa,
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics,
Kharkiv, Ukraine

TEACHING WAYS OF SELF-EXPRESSION TO CREATE AWARENESS OF THE SOCIOCULTURAL ASPECTS OF INTERACTIONS

Today, cultural diversity within a community is multiple and extensive. Attempting to cover every aspect of it in a classroom setting is impractical. The process of Language learning is the development of the ability to meaningfully interpret and use features of a target language [1, p.84]. It is founded on a variety of presumptions about diverse cultures. It involves learners' evolving perception in grasping socio-cultural contexts and their views on cultural activities and identities.

Cultural contexts serve as the channels for communication, embodying the substance of interactions and revealing the process by which learners gain insight across various cultures and languages. The idea of cultural context brings lucidity to comprehending how cross-cultural interactions are carried out, enabling learners to discern how experiences in such interactions influence the process and outcomes of acquiring new cultural knowledge.

In the context of foreign language teaching, it is difficult to prepare students for the wide range of situations they may encounter due to the great diversity of cultures and interactions. Instead, the focus could be on developing their intercultural communication skills, enabling them to understand, adapt and navigate in diverse cultural environments. This approach enables learners to acquire skills that can be flexibly applied in different cultural contexts. Integrating elements of cultural awareness, sensitivity and adaptability into the language learning process can better equip students to engage effectively in diverse social and cultural environments.

Undoubtedly, although it's difficult to encompass the entirety of a second culture in a classroom, there are pivotal aspects that can be emphasized and approached through instructional methods. Here are essential elements that could be explored and taught in a classroom setting to offer an understanding of

a second culture. Teaching culture offers not only immediate prospects, but also substantial long-term benefits by equipping learners with the awareness and tools they need to achieve their academic, professional, social and personal goals. This competence in cultural understanding facilitates their success in the day-to-day management of diverse situations in foreign language environments.

Recent studies, alongside teachers' observations, have highlighted that non-native speaker students in colleges and universities across the United States, Canada, and other English-speaking countries often encounter challenges. These challenges arise from a lack of understanding of academic expectations and limited access to essential sociocultural concepts prevalent within the academic sphere.

Sociocultural norms regarding politeness, appropriateness, and propriety are typically assimilated through socialization. Learners, in their daily interactions with native speakers, primarily encounter the observable outcomes of linguistic and behavioral norms, rather than understanding the underlying reasons or causes behind these norms.

A significant amount of research conducted in the fields of pragmatics and sociolinguistics during the last thirty years has concentrated on examining sociocultural standards related to politeness and suitability when engaging in different forms of speech acts, including requests, apologies, compliments, and complaints. The linguistic and social aspects of these specific speech acts can be effectively incorporated into classroom instruction. This entails emphasizing the repetitive and commonly used language patterns, while also addressing variations related to the social standing of the speaker, the listener, and other situational factors. Likewise, explicit guidance on suitable body language and gestures can be integrated into speaking and listening classes. However, the most crucial aspect of effective cultural teaching is to furnish learners with the means to develop an understanding of the sociolinguistic norms embedded in the local modes of communication. Instances where cultural norms of appropriateness are breached in interactions between native and non-native speakers frequently result in socio-pragmatic breakdowns, causing discomfort and sometimes leading to stereotyping of non-native speakers. In many cases, non-native speakers may exhibit inappropriate language behaviors without being conscious of doing so. Teaching oral expression in a foreign language should involve enhancing learners' awareness of the socio-cultural elements of interaction, enabling them to make suitable communication choices.

When teaching oral expression and pragmatics in foreign languages, two primary objectives take center stage. Firstly, the pragmatic function, which pertains to the socio-cultural intention of speech acts like requests, apologies, compliments, and complaints, is an integral component in nearly all speaking

programs. Secondly, the linguistic form of speech acts and conversational patterns stands as one of the most readily available and widespread areas of instruction in second-language speaking, illustrated by examples like "Give me a penny" compared to "Could you/Would you give me a penny". Certainly, the pragmatic purpose behind these expressions remains consistent (such as making a request), yet the speaker's choice of form can evoke various reactions from the listener. For instance, many English second language / English foreign language textbooks aimed at enhancing speaking skills devote significant attention to both formal and informal expressions, idiomatic phrases, brief dialogues, and even the proper pronunciation and intonation. One rationale for this emphasis is the potential for subtle, adverse effects on interactions when transferring intonation patterns from one's native language to the second language.

Another important aspect of real-life interactions is discerning the pragmatic purpose (i.e., the interactive or conversational intent) behind expressions used in daily communication. According to researchers, classroom conversation provides a context for students to formulate their interpretations [2, p. 64]. For example, phrases like "How are you (today/this morning)?" or "How is it going?" are not meant as genuine questions or conversation starters. Instead, their pragmatic purpose is to serve as a greeting, signaling to the listener that they are acknowledged and recognized. Consequently, these formulaic expressions don't necessitate a response beyond the formulaic replies (e.g., "Fine," "Great," "Good," "OK"). In contrast, these expressions differ from inquiries like "How have you been?" or "How is everything / this term / your class going?" While the linguistic form of "How have you been (lately)?" and formulaic expressions like "How are you?" may appear similar, many learners mistakenly assume that their pragmatic intent is the same. Conducting field research or experiments involving pairs or small groups of students to explore the diverse pragmatic purposes behind such expressions can significantly benefit learners in recognizing the differences between the structure and the conversational intent of pragmatic patterns in English. Similar investigations can encompass numerous formulaic conversational expressions and exchanges, wherein determining the pragmatic force might pose a challenge for learners as it's not always overt from the linguistic form and content. Examples of these expressions include: "Call me some time" vs. "Call me on Tuesday"; "Let's get together/have lunch sometime" vs. "Let's get together / have lunch on Friday"; "Call me if you have any questions" vs. "Call me any time"; "Do you have any questions?" (implying it's time to ask questions) vs. "I'll be happy to answer all your questions during my office hours" (indicating not to ask questions immediately, but at the designated time); "Your paper needs a little work" (doesn't necessarily mean a small amount of work) vs. "Maybe you need to

spend more time on your homework" (doesn't imply that more time spent without greater effort will improve grades). These examples highlight the complexities where the linguistic form may not precisely convey the pragmatic intentions, making it a valuable area for learners to explore to grasp the nuances of language use in different contexts.

Many conversational routines are intricately linked to sociocultural factors that influence the impact of an expression or routine within an interaction. These variables can be taught to learners at various proficiency levels, from beginners to highly advanced levels. In English foreign language settings, one effective approach to heighten learners' awareness of the significant sociocultural aspects of conversations involves encouraging students to collect similar information in their native language. This comparative exploration aids in understanding how sociocultural elements shape communication across different languages and cultures.

Through the application of these methods, educators can assist learners in developing an understanding of and the ability to navigate the intricate sociocultural facets of interactions within an increasingly diverse and globalized world.

Література

1. Liddicoat, A.J., Scarino A. Designing Classroom Interactions and Experiences. *Intercultural Language Teaching and Learning*. 2013, pp. 63–82, <https://doi.org/10.1002/9781118482070.ch5>.
2. McConachy T. *Developing Intercultural Perspectives on Language Use: Exploring Pragmatics and Culture in Foreign Language Learning*, Bristol, Blue Ridge Summit: Multilingual Matters, 2017. <https://doi.org/10.21832/9781783099337>

ІНШОМОВНА КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Активні процеси європейської та євроатлантичної інтеграції, які відбуваються в Україні, вимагають від сучасного фахівця вільного володіння іноземними мовами, зокрема англійською. Саме тому іншомовна професійна підготовка постає одним із ключових факторів, що сприяють успішному виконанню службових обов'язків як у межах держави, так і закордоном під час участі у заходах міжнародного співробітництва.

Опанування іноземної мови є одним із головних показників, що характеризують готовність особистості до подальшої професійної діяльності. Сучасний фахівець повинен не лише вміти сприймати інформацію та продукувати усні та письмові повідомлення іноземною мовою, а й бути спроможним занурюватися в іншомовне професійне середовище. Сучасне суспільство потребує фахівців, які здатні швидко засвоювати нові знання, формувати відповідні навички та максимально чітко інтерпретувати поставлені завдання іноземною мовою.

Іншомовна комунікативна компетентність розглядається як здатність особистості здійснювати мовленнєву діяльність іноземною мовою в професійних ситуаціях. Однак, підходи до визначення поняття іншомовної комунікативної компетентності у професійній діяльності, його сутності та особливостей формування готовності особистості до такої діяльності, і досі відображають суперечності та розбіжності у поглядах вітчизняних та зарубіжних науковців, що підкреслює актуальність подальшого дослідження цього питання.

Питанням комунікативної компетентності займалися такі науковці, як Н.Хомський (N.Chomsky), Д.Хаймс (D.Hymes), С.Савіньон (S.Savignon), М.Кенейл та М.Свейн (M.Canale, M.Swain), Г. Віддоусон (H.Widdowson), Л.Бахман (L.Bachman) та інші. У сучасній вітчизняній науковій літературі проблема дослідження поняття іншомовної комунікативної компетентності, зокрема у професійній діяльності, розглядалася у роботах І.А. Зязюна, Н.Б. Завіниченко, Н.М. Бідюк, І.А. Вяхк та інших.

Проведений аналіз наукових джерел дозволив визначити такі особливості поняття іншомовної професійної компетентності:

- іншомовна комунікативна компетентність є важливою характеристикою, що сприяє загальній готовності сучасного фахівця до виконання своїх функцій у професійній сфері;

- володіння іноземною мовою у контексті професійного спілкування включає не лише знання граматики, синтаксису, морфології та фонології, а й уміння використовувати ці знання на практиці в процесі комунікації;

- успішність комунікативного процесу у професійній діяльності та використання відповідних мовних засобів залежить від соціально-культурного контексту, ілюктивних цілей мовця та дискурсивних характеристик комунікативного акту.

Таким чином, високий рівень іншомовної комунікативної компетентності є однією з основних характеристик сучасного фахівця, що дозволяє ефективно виконувати професійні обов'язки та відображає загальну готовність особистості до професійної діяльності. Недостатність вивчення цього питання, зокрема проблема формування готовності військовослужбовців Національної гвардії України до іншомовного професійного спілкування, спонукає до подальших наукових розвідок.

Література:

1. Bachman L., Palmer A. The Construct Validation of Some Components of Communicative Proficiency. *TESOL Quarterly*. 1982. Vol. 16 (3). Pp. 449-465.
2. Canale M., Swain M. Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied linguistics*. 1980. Vol. 1 (1). Pp. 1-47.
3. Canale M. From communicative competence to communicative language pedagogy. *Language and communication*. 1983. Vol.1(1). Pp. 2-14.
4. Chomsky N. Aspects of the Theory of Syntax. Cambridge: The MIT Press. 1965. 296 p.
5. Hymes, D. On communicative competence. In J.B. Pride and J. Holmes (eds.). *Sociolinguistics*. Harmondsworth: Penguin. 1972. Pp. 269-293.
6. Savignon S. Communicative Competence: An Experiment in Foreign-Language. Philadelphia: Center for Curriculum Development. 1972. 115 p.
7. Widdowson H. Un-applied linguistics and communicative language teaching. *International Journal of Applied Linguistics*. 2007. Vol.17(2). Pp.214-220.
8. Вяхк І.А. Педагогічні умови формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій :

дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Вінницький державний педагогічний університет ім. Михайла Коцюбинського. Вінниця, 2013. 225 с.

9. Бідюк Н. М. Формування міжкультурної комунікативної компетенції у майбутніх фахівців міжнародних відносин. Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки. Черкаси, 2012. Випуск 135. С. 141-146.

10. Завіниченко Н. Б. Особливості розвитку комунікативної компетентності майбутнього практичного психолога системи освіти : дис. ... канд. психол. наук: спец. 19.00.07 / Інститут психології ім. Г. С. Костюка АПН України. Київ, 2003. 2016 с.

11. Зязюн І.А. Педагогічна майстерність. Київ: Вища школа, 2004. 422 с.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА ВІЙСЬКОВИХ ДИСЦИПЛІН

В умовах інтеграції, глобалізації і високотехнологічного суспільства оволодіння іноземною мовою стало вимогою часу: зокрема, її важливим аспектом вважається набуття інтегративних комунікативних навичок задля можливості професійно-ділового спілкування з представниками інших культур. Тема інтегрованого навчання англійської мови та військових дисциплін є перспективним напрямом, який може значно покращити рівень підготовки військових спеціалістів у міжнародному контексті. Методологія CLIL (Content and Language Intergated Learning) – це методологія інтегрованого викладання предмета та іноземної мови. Підхід ґрунтується одночасно на двох фокусах: навчальній дисципліні та іноземній мові, що уможливорює їхнє одночасне викладання і вивчення [2, с. 45]. У випадку CLIL важливим є цілеспрямоване засвоєння одночасно предмета, мови й навичок навчання в комфортному для цього середовищі.

Для інтеграції з англійською мовою підходять такі дисципліни, як:

- загальна тактика та стратегія, де корисним буде вивчення військових стратегій англійською мовою з акцентом на ключовій термінології, яка використовується в НАТО та інших міжнародних організаціях;

- інженерна підготовка, організація військового зв'язку, аеродинаміка, коли відбувається введення технічного лексикону, використання спеціалізованих текстів та практичних завдань, де необхідно розуміти інструкції англійською мовою;

- міжнародні військові операції, військова топографія, розвідувальна підготовка, льотна експлуатація та бойове застосування повітряного судна, де вивчається лексика для координації дій, ведення переговорів та командування в спільних багатонаціональних операціях.

Інтегроване навчання вимагає спеціальних навчальних матеріалів, які поєднують мовні та професійні аспекти, тому доречним є створення модульних підручників, в яких модулі охоплюють конкретні теми (наприклад, оборонні маневри, протиповітряна оборона або структура

повітряного судна) з відповідною англійською термінологією та граматичними структурами. Обов'язковим є впровадження симуляцій та рольових ігор, тобто ситуаційних вправ, які моделюють реальні військові сценарії, в яких курсанти використовують англійську мову для командування, переговорів або обговорення стратегій. Також важливим є використання аутентичних матеріалів: іноземних військових документів, інструкцій, звітів, аналітичних статей тощо.

Інтегроване навчання потребує і нових підходів до викладання та оцінювання. Фокус на практичному використанні мови через активні методи навчання (дискусії, командні завдання) є можливим при впровадженні комунікативного підходу, який також дає можливість проводити оцінювання як за мовними показниками (володіння фразеологією, граматичною точністю), так і за військовими (здатність застосовувати знання під час тактичних вправ).

Викладачі англійської та військових дисциплін мають співпрацювати для створення єдиної програми. Такий підхід може включати:

- ко-тренінги із залученням викладачів-лінгвістів до проведення військових занять для забезпечення коректного використання термінології;
- проведення семінарів та курсів підвищення кваліфікації для викладачів англійської мови, де їх ознайомлюють з військовою термінологією та специфікою підготовки.

Використання технологій інтегрованого навчання є ефективним засобом, що застосовується для викладання багатьох дисциплін, а зокрема й іноземної мови. Його використання у вищих військових навчальних закладах для навчання курсантів англійської мови сприяє оптимізації засвоєння мовних знань і матеріалу з інших дисциплін. Цей підхід дає курсантам змогу отримувати цікаву й корисну інформацію та з легкістю засвоювати її. Інтеграцію англійської мови з іншими предметами рекомендується здійснювати з другого або третього року навчання, коли визначаються профільні дисципліни та курсанти адаптуються до нових умов. Варто відзначити ключову роль викладача, який повинен співпрацювати з педагогами інших дисциплін, уміло розподіляти час, а також правильно обирати методи роботи й матеріали на занятті. [1, с. 143]

Ефективність інтегрованого підходу можна перевірити за допомогою регулярного тестування для оцінки прогресу курсантів у володінні англійською мовою та розумінні військових дисциплін, та через спостереження за випускниками: оцінити те, як випускники використовують свої мовні та професійні навички на практиці, особливо в міжнародних місіях чи навчаннях.

Тема інтегрованого навчання англійської мови у військових вузах є дуже перспективною і дозволяє підготувати військових спеціалістів, які не тільки володіють фаховою мовою, але й здатні ефективно працювати в багатонаціональних командах та міжнародному контексті.

«Література».

1. Гузиніна Т. В. Особливості інтеграційних процесів під час викладання англійської мови курсантам військових вишів. Інноваційна педагогіка. 2019. Вип. 10. Том 1. С. 140–143.
2. Гладиш М.О. Викладання соціально-педагогічних дисциплін за методикою інтегративного навчання (CLIL) / М. О. Гладиш // Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки. - 2017.-№2.-С.45-48.
3. Март Раннут, Катри Райк. Підготовка студентів педагогічних вузів до інтегрованого викладання предмета та мови /Посібник по розробці навчальних програм. – Нарва, 2016. – 77 с.

НАВЧАННЯ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ ЧЕРЕЗ СТВОРЕННЯ СИТУАЦІЙ СПІЛКУВАННЯ

Діалогічне мовлення є однією з основних форм мовленнєвого спілкування, тому його розвиток належить до суттєвих елементів навчання іноземних мов. Діалог є основною, домінантною формою мовлення, й у практиці навчання він повинен посідати належне місце. Діалогічне мовлення формується під час розмови двох партнерів, його не планують наперед, бо невідомо, у якому напрямі піде розмова[1, с.104].

Діалогічне мовлення характеризується зверненістю. Переважно спілкування реалізується в безпосередньому контакті учасників, добре обізнаних з умовами, у яких відбувається комунікація. Діалог передбачає зорове сприйняття співрозмовника й певну незавершеність висловлювань, яка доповнюється позамовними засобами спілкування (мімікою, жестами, контактом очей, позами співрозмовників). Завдяки цим засобам мовець виражає свої бажання, сумніви, жаль, припущення, тому їх не можна ігнорувати в навчанні іншомовного спілкування [3, с.147].

Однією з особливостей діалогічного мовлення є те, що воно більш тісно, порівняно з монологічним, пов'язане із ситуацією. Це зумовлює специфіку лінгвістичної будови діалогу, у якому часто трапляються згорнуті (редуковані) форми, скорочені речення, що поза ситуацією не завжди зрозумілі [1, с.104].

Навчання діалогічного мовлення через створення ситуативного спілкування за допомогою серії вправ передбачає оволодіння навичками і вміннями, необхідними для реалізації ситуації спілкування відповідно до комунікативних завдань співрозмовників, з урахуванням конкретних умов спілкування, і навіть із опорою на різні типи міжособистісної і міжрольової взаємодії співрозмовників. У подібних вправах передбачається також тренування ситуативного вживання як різноманітного мовного матеріалу, так і різних функціональних типів мовних висловлювань і типів комунікативної взаємодії.

Ситуативно обумовлене навчання діалогічного мовлення може бути представлене в наступних вправах:

1. Складіть діалог по темі до зазначеної ситуації з урахуванням комунікативної задачі, на основі програми спілкування (задається у вигляді тактики мовної поведінки, ключових зразків, обов'язкових дій).
2. Складіть діалог до серії картинок, використовуючи ключові слова. (Малюнки зображують послідовність дій людей, які спілкуються).
3. Складіть діалог, виходячи зі змісту картинки або фотографії.
4. Складіть діалог на основі інформації, що повідомляється, з урахуванням ситуації та завдань спілкування. (Завдання можуть збігатися, бути різними чи суперечити одне одному).
5. Складіть діалоги, використовуючи наявні дані про ситуацію, початок та закінчення діалогу.
6. Складіть діалог на основі ключових слів.
7. Складіть діалог за прочитаним текстом.
8. Складіть діалог до монологічного тексту шляхом поживавлення чи розширення останнього.
9. Складіть діалог по темі до однієї з ситуацій і потім змінійте його в залежності від нових ситуацій у рамках цієї теми.
10. Складіть серію діалогів (мікродіалогів) до типових ситуацій спілкування на тему.
11. Складіть мікродіалоги на різні теми для тих самих ситуацій спілкування, за участю тих самих співрозмовників, об'єднайте їх в один ситуативно-тематичний комплекс (макродіалог).
12. Складіть ситуативно-тематичний комплекс для різних ситуацій, поєднаних спільною темою.
13. Складіть різноманітні діалоги та мікродіалоги до спілкування в умовах полілогу (дискусії, прес-конференції, телемосту).
14. Складіть діалоги до серії запропонованих обставин.
15. У процесі складання діалогу до певної ситуації використовуйте адекватні комунікативним намірам співрозмовників функціональні типи висловлювань [2, с.86-88].

Отже, навчання діалогічного мовлення через створення ситуацій спілкування допомагає тренуванню вживання різноманітного лексичного та граматичного матеріалу, різних типів комунікативної взаємодії, вмінню поєднувати репліки з розгорнутим повідомленнями, вмінню висловлювати власну оцінку обговорюваних фактів і явищ. Діалогічне мовлення є ефективним засобом навчання іноземної мови, оскільки воно активізує мовленнєвий матеріал, а також формує мовленнєві навички.

Література

1. Вишневський О. І. Методика навчання іноземних мов: навчальний посібник. Київ: Знання, 2011. 206 с.
2. Маслико О.А., Бабинська П.К., Будько А.Ф., Петрова С.І. Настільна книга викладача іноземної мови. Мінск, 2005. 522 с.
3. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник. Кол. автор. Під кер. С. Ю. Ніколаєвої та ін. Київ: Ленвіт, 2003. 320 с.

METHODS OF INCREASING THE MOTIVATION OF CADET'S FOR LEARNING A FOREIGN LANGUAGE FOR PROFESSIONAL COMMUNICATION

The quality of any activity in a foreign language depends, first of all, on the cadet's motivations and needs, i.e. on his/her motivation. Motivation is the means that causes purposeful activity, determines the choice of means and techniques in a foreign language class, and their ordering. It is possible to develop motivation in cadets with the help of various psychological and methodological techniques.

Motivation is always the result of the interaction between a person and a situation, which affects the degree of his or her desire and activity. Motivation is always emotionally charged. What a person seeks or avoids always evokes an emotional attitude, is meaningful and thus provides energy mobilisation for action.

There are various methods, ways and means of increasing motivation for the discipline: creating a language environment in the classroom, using videos, songs, poems in English, using Internet resources in the classroom, using presentations, organising cadets' independent work.

Motivation is primarily the result of a person's internal needs, interests and emotions, goals and objectives, and the presence of motives aimed at activating their activities. Motivation is the desire to do something, the pursuit of a goal.

Here are some examples of psychotechnical games that can be used in English classes. For example, the game '*Tank*', which aims to develop vocabulary skills based on a thematic group of words. The game is played by cadets who are asked to play the role of a tank commander, a mechanic-driver, a tank loading crew and a gunner-operator and comment in English on what is happening to them on the battlefield, using words to describe the characteristics of the tank and its parts.

It is well known that interest as a motive plays an important role in teaching cadets a foreign language. If cadets are interested in learning, they

easily overcome difficulties, master the material well, and develop strong language skills.

You can use various methods of motivation during the lesson. For example, at the beginning of the lesson. These are:

1. Guess the topic of the lesson from the pictures.
2. Watch the video and guess the topic of the lesson.
3. Answer the questions that lead to the topic of the lesson.
4. Find information on the topic on your phone using the Internet.

In the middle of the lesson, we can use the following motivation techniques:

1. Use a video (cartoon) to motivate students to learn the topic.
2. Presentation on the topic.
3. Humour in the classroom. It is considered to be a good motivational tool. Use jokes as authentic material to teach grammar and vocabulary topics. When you make jokes, students get involved in the content. Cadets will be interested in various unknown facts, funny stories, and anecdotes on professional topics.

4. The *'Describe and Draw'* technique is one of the ways to involve cadets in the process of communication using their own vocabulary in a foreign language. This technique is universal and can be used to consolidate vocabulary and grammar. For example, for the lesson *'Code of Conduct for Peacekeepers. Describing a person. Expressions of politeness'*, we can offer the following task:

Look at the picture and answer the questions. Write possible conversation using expressions of politeness. Then practice the conversation.

What do you think is happening?
What are the people saying?

5. Using the information resources of the Internet, integrating them into the learning process, it is possible to solve a number of didactic tasks in the classroom more effectively: improve listening skills; replenish vocabulary; form a stable motivation for foreign language activities. For example, the topic *'Special forces'*. After introducing new vocabulary on the topic, you can ask the cadets to complete a task:

Ask Google: What does SCUBA stand for?

6. Fishbone technology.

The method of making a 'fish skeleton' can be:

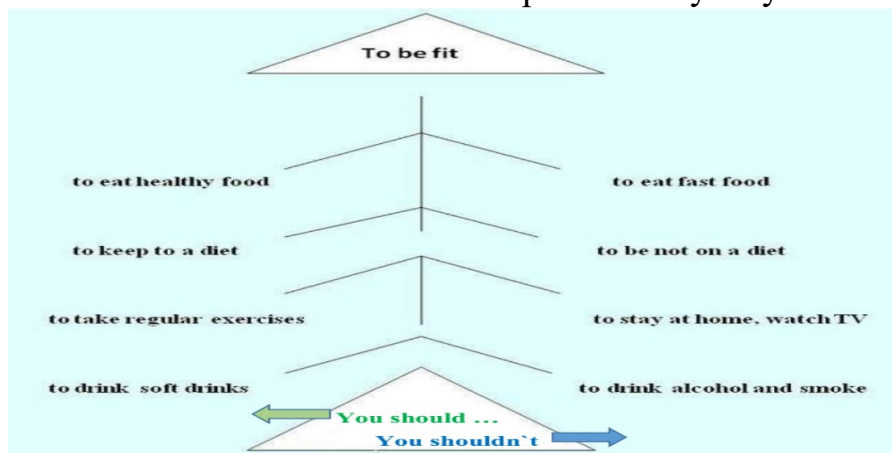
1) individual (cadets are given a question and 10-15 minutes to think about it and make a 'fish skeleton', then the results of everyone's work are discussed);

2) group (all members of the group listen to or read the text, after reading it and during the discussion, the diagram is filled in).

'Fishbone' can be used for:

- homework on the topic;
- a reference note in class;
- independent work to check the quality of learning;
- project work.

An example of the use of technology in English classes can be the practice of activating the vocabulary of the class, to develop speaking skills. We propose to fill in the fish skeleton on the topic 'Healthy way of life'.

7. Bloom's taxonomy. Bloom's cube: method of use:

1. You need an ordinary paper cube with the following written on its faces:

- Name.
- Why.
- Explain.
- Suggest.
- Come up with an idea.
- Share.

2. Formulate the topic of the lesson. That is, the topic should determine the range of questions to be answered. For example, the following questions can be asked for the topic '*Types of military equipment and gear*': 1. What Combat Vehicles do you know? 2. What is the role of vehicles in the military?

3. The teacher rolls a die. The face that comes up will indicate what type of question should be asked. The most convenient way to find the word is on the edge of the cube - the question should begin with it.

Classification of questions. The Bloom's Cube method of developing critical thinking is unique in that it allows you to formulate questions of different types.

- Naming. Involves the reproduction of knowledge. These are the simplest questions. The cadet is asked to simply name the subject, phenomenon, term, and so on.

For example, name 5 words from the topic '*First Aid*'. Or name the steps to help with a cut. For example, Clean the area with soap and water. Stop the bleeding with plasters or a bandage.

This unit can be varied with different tasks that help to test the most general knowledge on the topic. For example, when using the Bloom's Cube in English classes, you can include text knowledge tasks in the '*Names*' unit.

Ask the students to read the text and fill in the Yes-No table based on the text. For example, the text '*Basic combat training in the US Army*' and the sentences in the table: 1. Recruits live and sleep in barracks. 2. In the United States (US) Army, soldiers are volunteers. 3. The main basic training unit is Fort Benning in Georgia. 4. Basic training is 12 weeks. 5. Recruits wear military uniform. 6. Recruits go home during basic training. 7. Recruits do not see their family during basic training.

- Why. This is a block of questions that allows you to formulate cause-and-effect relationships, i.e. describe the processes that occur with the specified object or phenomenon. For example, If a person has a cut, why do you clean the area with soap and water?

- Explain. These are clarifying questions. They help you see the problem from different angles and focus on all sides of the issue.

Additional phrases to help you formulate the questions in this section:

- Do you really think that...

- Are you sure that...

For example: Explain, if a person has a cut, why he should apply plasters or a bandage.

- Propose. The cadet should offer his/her own task that allows applying this or that rule. Or offer their vision of the problem, their ideas. That is, the cadet should explain how to use this or that knowledge in practice to solve specific situations.

For example: 'Suggest where and how you can use the NATO phonetic alphabet? Why might you need to know the rules for loading and unloading a rifle?

- Make it up questions are creative questions that involve an element of assumption and imagination.

For example: Think of rhymes for the word *gun* (*run, fun, one, sun, pun, shun, bun, done, none, overrun*) or *wood - blood, love - prove, have - grave*.

- Share – the questions in this block are designed to activate the cadets' thinking, teach them to analyse, identify facts and consequences, assess the significance of the information received, and focus on their evaluation.

It is advisable to add emotional colouring to the questions in this block. That is, focus on the cadet's feelings and emotions, his emotions that are caused by the topic.

For example, share how you feel when you hear the siren? Or, why did you choose this topic?

Let's consider ways to use Bloom's Cube in the classroom. The Bloom's Cube critical thinking activity is universal.

Two options are possible:

- The teacher formulates the questions. This is an easier method used at the initial stage - when it is necessary to show cadets examples, ways of working with the cube.

- Questions are formulated by the cadets themselves. This option requires some preparation from the cadets, because it is easy to come up with reproductive questions, but challenge questions require certain skills.

For older cadets, the Bloom's Cube can be presented in the form of a table. Students are asked to fill in the table with questions of the appropriate type. Then, in class, they exchange their tables and analyse the answers of their classmates. For example, What motivates you at work? (Possible answers: You might be motivated by: Being a helpful and dependable team member; Coming up with an innovative product or solution; Conceiving of a new product, project, or initiative and seeing it through to completion; Contributing to a team or helping them achieve a goal.)

Tip. The questions on the faces of the cube can be varied at will. The only important thing is that they touch on all sides of the topic.

And at the end of the lesson, we use the following methods of motivation:

1. Reflection. For example, Today I have known (about) ..., ... was interesting to me, ... was difficult for me, I can ..., I have learnt to ..., I will try to ..., I would like to ....

2. Enjoyment. For example, at the end of each lesson, ask the cadet five questions on the topic to see how they have learnt the topic and completed the task.

3. Evaluating cadets. Don't forget to praise the cadets and celebrate their successes.

4. Self-assessment. Reflection should also include self-analysis of your own successes. For example, I succeeded ....., I was able to..., the class gave me a life..., or I am muddlehead, I have bright spirit.

The importance of motivation can be easily overlooked. As instructors, we often forget that all of our teaching is filtered through the motivation of our cadets.

Thus, it can be concluded that a teacher can and should use various methods in his/her work to motivate cadets. The educational process in terms of content and presentation should be flexible and pursue one of the main objectives of education - to make the cadets' knowledge solid and meaningful, and the learning itself desirable, interesting and enjoyable. After all, the right motivation is the key to success!

References:

1. Aristova N. O. (2015). Formuvannia motyvatsii vyvchennia inozemnoi movy u studentiv vyshchykh navchalnykh zakladiv : monohrafiia [Formation of motivation to learn a foreign language among students of higher educational institutions: monograph]. Kyiv: NVP «Interservis» [in Ukrainian].

2. Voloshyna H. H. (2014). Shliakhy pidvyshchennia motyvatsii u navchanni inozemnym movam studentiv nemovnykh vyshchykh navchalnykh zakladiv [Ways of increasing motivation in learning foreign languages of students of non-linguistic higher educational institutions]. *Inozemni movy*, 74-78 [in Ukrainian].

3. Gardner R. C. (2001). Motivatsiya vivchennya movi: uchen, uchitel i doslidnik. Texas Papers z inozemnoï movi [Language Learning Motivation: The Student, the Teacher, and the Researcher. Texas Papers in Foreign Language Education].

Мотивація студентів нефілологічного напрямку підготовки до вивчення іноземних мов.

Склярова Тетяна Анатоліївна
Національний фармацевтичний університет, м.Харків

ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ НЕФІЛОЛОГІЧНОГО НАПРЯМКУ ПІДГОТОВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Мотивація виступає рушійною силою, пусковим механізмом не лише у навчанні, а й у житті вцілому. Високо мотивована людина досягає значних результатів у будь-якій сфері. Тому не лише перед освітянами постає потреба пошуку ефективних методів підвищення мотивації.

Що ж таке мотивація? У педагогічному словнику Гончаренка С.У. зазначено, що «мотивація – це система мотивів, або стимулів, яка спонукає людину до конкретних форм діяльності або поведінки». А мотив, що з французької перекладається «рухаю», є тим, що спонукає до дії. На думку Гончаренка С.У. «... основою мотивів діяльності людини є її різноманітні потреби. Внаслідок усвідомлення і переживання потреб первинних і вторинних у людини виникають певні спонуки до дії, завдяки яким ці потреби задовільняються» [2, с. 209].

Що ж може позитивно вплинути на мотивацію здобувачів освіти? Педагогічна практика показує, що керувати процесом розвитку мотивів навчальної діяльності непросто, оскільки відбуваються постійні значні соціальні трансформації, коли чинники, що впливають на освітню сферу та поведінку її суб'єктів, безперервно змінюються [1, с. 102]. Перед педагогічним працівником постійно стоїть задача не просто мотивувати здобувачів освіти до вивчення іноземної мови, а й сприяти формуванню їх внутрішньої мотивації. З цією метою визначимо декілька факторів.

1. Прикладний характер навчального матеріалу. Першим етапом у вивченні іноземної мови є окреслення її практичної значущості, тобто показати здобувачам освіти, де вони зможуть застосувати отримані знання, або для чого вони це вивчають.

2. Створення атмосфери співпраці на заняттях. На формування мотивації до вивчення іноземної мови впливають взаємовідносини викладача зі студентами. Якщо викладач зосереджує увагу на правильній відповіді, а не на процесі мислення і розв'язуванні проблеми, не спостерігає за діяльністю студентів під час заняття, а постійно проводить тестування, контрольні зрізи, оцінювання, веде психологічні війни зі

студентами – то це не сприяє бажанню здобувачів освіти йти на заняття і вивчати іноземну мову [6, с. 188-189].

3. Участь у студентських конференціях, проєктна діяльність. Коли здобувач освіти під керівництвом викладача самостійно працює над певним завданням чи проєктом і отримує результати, то це сприяє підвищенню самооцінки та створює відчуття успіху.

4. Застосування індивідуального підходу. Для викладача важливо знати рівень можливостей кожного здобувача та адаптовувати види діяльності в залежності від цього рівня [5, с 57], помічати і відзначати кожне досягнення студента. Позитивний вплив на мотивацію має і віра викладача в студента, його підтримка, акцентування уваги на досягненнях, а не слабких сторонах.

5. Використання інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій. Не варто забувати про переваги застосування інноваційних технологій, сучасних методик викладання [5, с 57], які є важливими засобами формування у студентів зацікавленості до навчальної дисципліни, а стійкий інтерес – це важлива складова внутрішньої мотивації [4, ст 104]. Сьогодні перед нами є величезна різноманітність інтерактивних завдань, можливостей користуватися платформами. Як приклад візьмемо LearningApps. Для засвоєння нового лексичного матеріалу можна скористатися вправою «знайди пару» і при цьому кожен студент працює самостійно й у своєму темпі.

6. Високий рівень майстерності педагога, знання ним предмета, дотримання педагогічного такту.

Отже, для кожного викладача питання формування та підвищення мотивації здобувачів освіти залишається відкритим постійно. Неможливо раз і назавжди сформулювати чинники та методи формування та підвищення навчальної мотивації, бо вони постійно змінюються під впливом умов нашого життя як на особистому, так і на глобальному рівні.

Література

1. Гилюн О. В. Освітні мотивації студентської молоді. *Грані: науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах*. 2012. Т. 15, № 1 (81). С. 102–104.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь. 1997. 366с.
3. Калинюк Н., Лемешко О. Розвиток навчальної мотивації курсантів до вивчення іноземної мови. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія педагогічні науки*. Квітень 2022. №28 (1). С.74-89

4. Міненко О. В., Крічкер О.Ю., Єремєєва Н.Ф. Формування мотивації вивчення англійської мови у студентів немовних спеціальностей. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород: Видавничий дім "Гельветика". 2023. Вип. 30. С. 102–105.
5. Орищин І. Мотивація – важливий фактор у вивченні іноземних мов у закладі вищої освіти. *Калейдоскоп мов*. № 2(191). 2019. С. 55–58.
6. Рубан Л. М. Мотивація студентів до вивчення іноземної мови на немовних факультетах. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна*. 2014. № 78 (1103). С. 187–190.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Під час вивчення іноземної мови мотивація відіграє найважливішу роль, а її підтримання стає головним завданням викладача. Мотивація – це складова суб'єктивного світу студента та визначається його власними уявленнями та потребами [2, с.106].

З огляду на проблему підвищення навчальної мотивації студентів нелінгвістичних ЗВО до вивчення іноземної мови, варто звернутися до моделі навчальної мотивації Золтана Дорнея, компонентами якої є такі:

1) інтегративність (позитивне сприйняття іноземної мови та культури, прагнення тих, хто вивчає мову, інтегрувати себе у культуру цієї мови та стати схожими на носіїв цієї мови);

2) інструментальність (прагматичний зиск, який студенти сподіваються отримати у результаті вивчення мови);

3) значимість співтовариства носіїв мови, яка вивчається (прагнення тих, хто вивчає мову, стати частиною референтної групи шляхом отримання якості, яка її вирізняє – володіння мовою);

4) ставлення до носіїв мови, яка вивчається (прагнення до безпосереднього контакту з ними);

5) інтерес до культури (сприйняття продуктів культури, пов'язаних з іноземною мовою та її носіями, та засобів масової інформації, які їх передають);

6) лінгвістична впевненість (переконаність у тому, що цілі у вивченні мови посилені та досяжні);

7) оточення (вплив батьків, сім'ї, друзів, зокрема, їх ставлення до іноземної мови та її носіїв) [1].

Щодо шляхів підвищення мотивації студентів на практичних заняттях з іноземної мови є наступні:

1. Поставити перед студентами точну мету. Кожне заняття має бути націлене на результат, щоб студенти могли переживати успіх у діяльності.

2. Мотивувати студентів до активності використання іноземної мови у інших місцях обміну інформацією (Інтернет-форумах, онлайн-курсів тощо).

3. Надати студентам можливість вільно спілкуватись між собою іноземною мовою шляхом альтернативних форм таких, як конференції, відвідування музеїв, професійні установи, компанії тощо.

4. Запровадити систему публікації успіхів студентів.

5. Запровадити рейтингову оцінку студентів.

6. Розширити можливості самореалізації студента [5, с. 66-67].

7. Дати студентам право вибору типу завдання, форми – усне або письмове, переказ тексту або діалог за темою, що вивчається.

8. Запропонувати студентам різнопланові види роботи. Для того, щоб зберегти мотивацію у всіх студентів, слід чергувати заняття так, щоб вони при різних перевагах зосереджувалися на речах, які вони люблять найбільше. Це допоможе студентам продовжувати співпрацю і залишатися сфокусованими.

9. Використовувати позитивну конкуренцію. Дружній дух суперництва в групі можна пробудити через групові рольові ігри, пов'язані з використанням досліджуваного матеріалу, через мікроконференції з підготовкою презентацій.

10. Пропонувати винагороду. Такі речі, як книга іноземною мовою, перегляд фільмів або просто похвала і комплімент на занятті, можуть змусити студентів працювати і дійсно прагнути досягнення мети. Слід вивчити особистості і потреби студентів, щоб визначити відповідні заохочення для групи.

11. Дати студентам відчуття відповідальності. Під час опитування чи обговорення тексту за темою слід вислухати найсильніших студентів і призначити їх відповідальними за оцінювання решти групи. Такого роду відповідальність є відмінним способом, щоб скоординувати співтовариство і посилити у студентів почуття мотивації.

12. Дозволити студентам працювати разом. Соціальна взаємодія може змусити їх мотивувати один одного, щоб досягти поставленої мети. Викладачі повинні переконатися, щоб групи були збалансовані і справедливі.

13. Бути ентузіастом своєї роботи. Один з кращих способів, щоб ваші студенти залишалися мотивовані – це поділитися своїм ентузіазмом. Коли викладач захоплений процесом роботи і навчання, студенти будуть підживлюватися його енергією.

14. Допомогти студентам знайти внутрішню мотивацію. Вони мають бути здатні генерувати свої власні мотиви [4, с. 66-67].

Отже, викладачі можуть підвищити мотивацію студентів, застосовуючи низку стратегій, таких як створення позитивного та сприятливого навчального середовища та побудова позитивних стосунків зі студентами, використання різноманітних методів навчання, забезпечення регулярного зворотного зв'язку та визнання їхніх зусиль, використання автентичних матеріалів, технологій, постановка досяжних цілей, а також надання студентам можливостей для вибору та автономії, заохочуючи навчання поза межами аудиторії [3].

Проаналізовані шляхи підвищення мотивації здобувачів вищої освіти не є вичерпними, але всі вони створюють позитивну мотивацію щодо вивчення іноземної мови.

Література

1. Байдак Л.І. Мотиваційне навчання іноземній мові студентів нефілологічних вишів. 2017. URL: <https://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/6087/1/Байдак%20Л.І.%20Мотиваційне%20навчання%20іноземній%20мові%20студентів%20нелінгвістичних%20вишів.pdf>
2. Бойко Л. М. Підвищення мотивації студентів до вивчення іноземної мови при навчанні онлайн. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2022. № 207. С.104-108.
3. Журило А. П., Комар О.С., Гончарук Н.В. Особливості підвищення мотивації студентів до вивчення англійської мови засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Pedagogy and Education Management Review*. 2024. Вип. 1 (15). С. 68 -76.
4. Рідель Т. М. Підвищення мотивації студентів до вивчення іноземної мови у нелінгвістичному ВНЗ. Збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Іноземна мова у професійній підготовці спеціалістів : проблеми та стратегії». Кропивницький : РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2019. С. 135-138.
5. Тарасенко М.І. Способи підвищення мотивації студентів до вивчення іноземної мови. *Педагогічні науки*. 2018. № 81 (2). С. 65-67.

РОЗДІЛ № 3. ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ

УДК 378:355

Розвиток сучасної вищої школи

Дорошина Лілія Федорівна

Національна академія Національної гвардії України, м. Харків

МОДЕРНІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Сучасні виклики у сфері забезпечення державної безпеки вимагають гнучких і комплексних підходів до підготовки військових фахівців. У зв'язку з цим, вищі військові навчальні заклади активно модернізуються та впроваджують у навчально-виховний процес нові методи й технології, що дозволяють здобувачам вищої освіти формувати необхідні компетентності для ефективної професійної діяльності в умовах гібридних конфліктів.

У системі професійної військової освіти, окрім військової підготовки, акцент робиться на патріотизмі, адаптивності, розвиткові критичного мислення, формуванні лідерських якостей. Такий підхід дає змогу готувати фахівців, здатних реагувати на складні загрози й забезпечувати безпеку країни на високому професійному рівні.

Відповідно, на сьогодні до ключових напрямів розвитку вищих військових навчальних закладів можна віднести такі:

1. Адаптація до гібридних конфліктів (освітньо-професійні програми включають освітні компоненти, зокрема зі стратегічних комунікацій, кібербезпеки, інформаційного протистояння, психології, що дозволяє здобувачам вищої освіти ефективно протидіяти сучасним викликам).

2. Технологічна модернізація (упровадження систем віртуальної реальності, доповненої реальності, віртуальних симуляторів підвищує інтерес здобувачів вищої освіти до занять, а також ефективність їхньої підготовки, наближаючи навчання до реальних бойових умов).

3. Міждисциплінарний підхід (використання таких методів навчання, як кейс-метод, проблемно-орієнтоване навчання, допомагає військовослужбовцям розвивати критичне мислення та здатність ухвалювати рішення у складних ситуаціях).

Сучасні підходи до підготовки майбутніх офіцерів Національної гвардії України спрямовані на розвиток професійних, фізичних і духовно-

моральних якостей, необхідних для розв'язання складних спеціалізованих завдань у сфері забезпечення державної безпеки. До основних аспектів професійної військової підготовки здобувачів вищої освіти належать:

1. Інноваційні технології (використання симуляторів, кейс-методів, проблемно-орієнтованого навчання під час занять дозволяють сформувати практичні вміння та навички моделювання та виконання службово-бойових завдань в умовах мирного часу, виникнення кризових ситуацій та в особливий період).

2. Фізична підготовка (високоінтенсивні тренування, наприклад, кросфіт, сприяють розвитку фізичної витривалості, сили та швидкості, необхідних під час виконання службово-бойових завдань).

3. Моральна свідомість і лідерські якості (патріотизм, стійкість і здатність до прийняття обґрунтованих рішень у складних умовах формуються під час проведення теоретичних і практичних тренінгів).

4. Компетентнісний підхід (увага акцентується на критичному мисленні, командній роботі та застосуванні інформаційних технологій для ефективного розв'язання складних спеціалізованих завдань у сфері забезпечення державної безпеки).

Отже, сучасні напрями розвитку вищих військових навчальних закладів узагалі та підходи до професійної військової освіти майбутніх офіцерів Національної гвардії України зокрема забезпечують підготовку висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно діяти в умовах сучасних загроз. Інтеграція міждисциплінарних знань, технологічна модернізація та новітні методи навчання дозволяють здобувачам вищої освіти формувати практичні вміння та навички, необхідні для реагування на виклики гібридних конфліктів.

Підготовка військових фахівців стає не лише військово-спеціалізованою, а й усебічною, охоплює як фізичний, так і морально-психологічний розвиток і дозволяє підготувати офіцерів, які мають лідерські якості, уміють критично мислити, готові до командної роботи та прийняття відповідальних рішень у складних і непередбачуваних ситуаціях. Відповідно, підходи до підготовки військових кадрів не лише відповідають сучасним стандартам, а й забезпечують надійне підґрунтя для ефективного забезпечення державної безпеки.

УДК 378.016:811.111
Мудрик Олена Володимирівна
Національна академія Національної
гвардії України
м. Харків

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Запит на представлення сучасної військової тематики в навчанні англійської мови набув особливої гостроти з початком російсько-української війни, оскільки постала необхідність розповідати правдиві факти про події на фронті в соціальних мережах та за кордоном.

Участь у миротворчих місіях, спільних військових операціях, патрулюванні, міжнародних навчаннях зумовлюють гостру потребу у фахівцях, які не лише володіють іноземною мовою в цілому, а й добре володіють військовою та правоохоронною термінологією, володіють високим рівнем іноземної мови, мовною професійною компетентністю. Тому вкрай важливо правильно підбирати терміни для висвітлення подій, які мають історичне значення для розвитку нашої держави, адже словами можна буквально вбити. Раніше, в умовах реальних повномасштабних бойових дій на Донбасі обмеження терміну АТО стало основною причиною значних втрат серед українських правоохоронців та військовослужбовців, і не тільки через відсутність єдиного командування, підпорядкування та управління, а й тому, що були заборонені такі військові терміни, як Противник, Контрольована територія, Лінія фронту, Наступ, Оборона, Штурм тощо. Натомість використовувалися такі терміни, як «Зачистки», «Сектор», «Штаб АТО» тощо, які не відображали реальної ситуації.

Ще одним дуже негативним наслідком термінологічного конфлікту став розгром прикордонних підрозділів (так званого «сектору Д»), які знаходилися глибоко в тилу ворога. Будучи повністю відрізненими від свого основного прикордонного загону, вони не тільки не мали можливості контролювати державний кордон, а й не могли забезпечити навіть власну

безпеку. Тому в ході бойових дій термін «державний кордон» втрачав зміст щодо окупованої ворогом території, оскільки ділянку кордону тимчасово виконувала лінія фронту. Ситуація у «Секторі Д» ще раз довела, що адекватність управлінських рішень багато в чому залежить від обраної термінології.

Війна в Україні змусила всіх розібратись у купі військових та політичних термінів, про які раніше ніколи не задумувалися. Щоб боротися з пропагандою разом, поширювати правдиву інформацію англійською всьому світу, щоб легко розпізнати значення англомовних слів у новинах або самостійно ділитися актуальною інформацією з іноземцями потрібно знайомитися зі спеціальними фразами та термінами, які актуальні зараз, як ніколи. Наприклад, *armed forces (of Ukraine)* – Збройні сили (України), *warfare* – військова справа, військовий, *infantry* – піхота, *artillery* – артилерія, *manpower* – людські ресурси, *martial law* – воєнний стан, *defense* – захист, *casualties* – жертви.

Фрази та цитати, що виражають підтримку Україні:

Glory to Ukraine! – Слава Україні!

Glory to the heroes! – Героям слава!

Glory to the Nation! – Слава нації!

Death to the enemies! – Смерть ворогам!

Good evening, we are from Ukraine – Доброго вечора, ми з України!

Ukraine is a European country – Україна – це Європа!

Stand with Ukraine – бути з Україною, підтримувати.

Газетні статті містять велику кількість військових термінів, які можна вважати консубстанційними, наприклад *attack* (напад, наступ), *arsenal* (озброєння, арсенал), *assault* (штурм, десант, атака), *assistance* (забезпечення, підтримка) та ін. Існування схожих термінів, з одного боку, полегшує розуміння текстів військової тематики, а з іншого – створює додаткові труднощі, тому що може стати причиною неправильного розуміння суті тексту через відмінності в поняттях, які містяться у словнику загальної лексики і в словнику термінології. Зокрема, «Longman Dictionary of Contemporary English» дає таке визначення слова *battery* (дивізія, батарея): *several large guns used together* (кілька важких гармат, що використовуються як єдиний комплекс) [3, с. 111]. А словник військових термінів пропонує таке визначення: *a company-sized artillery*

grouping with six or more guns (артилерійське угруповання силами до роти, яке налічує шість або більше гармат). Джерелом поповнення військової термінології у мові ЗМІ є кожен наступний військовий конфлікт – він провокує появу нових слів. «*It seems wars produce a lot of new words*» («Складається враження, що війни створюють все більшу кількість нових слів»). Ця фраза відповідального редактора «American Heritage Dictionary» як найкраще ілюструє таку тенденцію. Наприклад, бойові дії в Іраку призвели до появи таких слів, як *embeds* – так називають журналістів, які акредитовані при певному військовому формуванні; *shoe-bomb* (вибухівка, схована у взутті); *decapitation* (обезголовлення, сприймалося як «повалення режиму Хусейна»).

В англійській термінології часто трапляються такі найменування, які під час перекладу українською сприймаються як експерсивні та оцінні. Це пов'язано з тим, що в англійській та американській лексиці культури менше протиставляються офіційному та неофіційному стилям спілкування. Як приклад існування метафор в англійській військовій термінології можна навести низку термінів зі словника військових термінів: *bloodbath* (*a massacre, the killing of large numbers of people*) – масове вбивство, дослівно «кривава лазня» [1, с. 29]; *buddy-buddy system* (*a philosophy where comrades look after each other's welfare and protect each other in battle*) – система стосунків військовослужбовців на полі бою, яка передбачає підтримку та взаємну допомогу, дослівно «система приятель-приятель»; [1, с. 35] *chopper* (*a helicopter*) – вертоліт, дослівно «прилад для рубання, різки»; *dogfight* (*a battle between aircraft*) – повітряний бій, дослівно «собача бійка» [1, с. 46]; *dragon's teeth* (*concrete pillars used as an obstacle for tanks*) – протитанкові перешкоди, дослівно «зуби дракона» [1, с. 77].

Додаткові труднощі створює відмінність між американською та британською військовими термінологіями. Наприклад, для позначення полку в американській військовій термінології використовують термін *regiment*, у британському варіанті поширений термін *brigade*. Система військових звань також може створювати проблеми з пошуком відповідників, оскільки такі системи в арміях США і Великобританії суттєво відрізняються, не говорячи вже про складність відповідності українським реаліям. Як приклад наведемо військове звання «*Warrant Officer*», яке українською мовою перекладається як «уоррент офіцер» і не

схоже на українську систему військових звань. Це проміжне звання між сержантом та старшиною, тобто військовослужбовець у цьому званні взагалі не є офіцером, отже, маємо справу з так званим «хибним другом перекладача».

Процес збагачення лексикону військової підмови значною мірою залежить від таких чинників, як:

- 1) війни і військові конфлікти;
- 2) розвиток військової науки й техніки, упровадження новітніх технологій у сфері військової справи;
- 3) розвиток військової тактики і стратегії.

Слова та словосполучення, що передають поняття, пов'язані з війною як суспільно-політичним явищем, її сутністю – збройною боротьбою, головним засобом її ведення – збройними силами, розподіляються за певними тематичними групами, під якими розуміють лексичні та фразеологічні одиниці, що поєднуються однією темою, і для яких зв'язок між значеннями, тобто загальна ідентифікуюча (ядерна) сема не є обов'язковими. Нами виділено такі тематичні групи: *control, direction; soldiers, combatants; weapons; military equipment; fortification; struggle, fight, battle; aggression, violence; defeat; victory; civilian sector of a nation at war.*

Поряд з однозначними термінами, що мають точні та чіткі семантичні межі, присутні й багатозначні терміни, наприклад, термін «*security*» означає «охорона, забезпечення, бойове забезпечення; забезпеченість; безпека, засекреченість; контррозвідка»; термін «*armor*» – «броня; бронетанкові війська; танки»; терміни «*unit*» і «*command*» мають до десяти і більше значень, тому багатозначність навіть однокомпонентних термінів ускладнює їх правильний переклад, адекватність якого повністю залежить від контексту і ситуації.

Труднощі в перекладі викликають терміни, що складаються з групи слів. Такі терміни прийнято називати багатокомпонентними. Вони займають значне місце в американській військовій лексиці. За кількістю компонентів ці терміни поділяються на дво-, трьох-, чотирьох і більше компонентні, наприклад: *intelligence officer* – начальник розвідки, *intercontinental ballistic missile* – міжконтинентальна балістична ракета, *high-velocity aircraft rocket* – авіаційна ракета з великою швидкістю польоту, *high-velocity armor-piercing tracer-projectile* – бронебійно-

трасуючий снаряд з високою початковою швидкістю і т. д. Нарощування компонентів може бути продовжено, але при великій кількості компонентів семантико-синтаксичні зв'язки усередині термінологічного ряду порушуються і поєднання розпадається на два і більше окремих сполучень. Тому для збереження семантико-синтаксичних зв'язків усередині поєднання окремі компоненти прийнято з'єднувати дефісом або відокремлювати комою (*landing craft, infantry* – флагманський десантний корабель) [2, с. 111].

Через велику кількість переселених осіб до країн Європи у зв'язку з війною виникає необхідність вести діалоги на військову тематику, загалом активно спілкуватися іноземною, тому наголошуємо на необхідності засвоєння та активізації шару військової лексики в сучасних закладах вищої освіти.

Отже, на заняттях з іноземної мови пропонуємо опрацювання військового словника, регулярне знайомство з новинами з автентичних англomовних джерел та підготовку стислих політичних зведень щоденно.

Література

1. Василенко Д. В. Військова лексика англійської мови XX – початку XXI століття. Горлівка, 2009. 220 с.
2. Dictionary of Military Terms [Bowyer R]. Bloomsbury, 2004. 262 p.
3. Longman Dictionary of Contemporary English. 6th edition, 2015. 2224

МЕТА ВИКОРИСТАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

З кожним днем все більше зростає важливість вивчення іноземної мови, зокрема для військовослужбовців. Це результат впливу двох факторів: зміна ролі військових у міжнародному житті та зміна відносин між країнами у сфері обороноздатності військового альянсу НАТО.

Зміна ролі військовослужбовців на міжнародній арені полягає в участі їх у миротворчих операціях в контексті співпраці з іншими представниками ООН та НАТО, де різні країни співпрацюють разом для вирішення вищезазначених завдань під керівництвом об'єднаних штабів, та коли в керуючому складі військ є представники різних держав, що розмовляють різними мовами, тоді англійська мова стає оперативною та координуючою мовою цих операцій. Спілкування англійською мовою здійснюється не тільки на рівні військових операцій, а й на рівні спілкування з представниками інших організацій, що допомагають у виконанні поставлених завдань.

Національна гвардія України є складовою частиною Збройних сил України, що стоять на захисті державного кордону, тому якісна іншомовна підготовка майбутніх офіцерів має першочергове значення.

Проблемі професійної підготовки фахівців присвячено ряд теоретичних та практичних досліджень. Питання формування і розвитку іншомовної комунікативної компетентності вивчали Л. Лисак [3], Н. Катрич [4], О. Тарнопольський [5] та інші.

Мета використання іноземної мови при підготовці майбутніх фахівців Національної гвардії України полягає в допомозі курсантам стати «дієздатними з іноземної мови за фахом». Мовна дієздатність, на думку науковців, це «здатність людини, яка навчається, одержувати відповідну

інформацію іншою мовою і здатність порозумітися іноземною мовою», що допомагає однозначно і компетентно висловлювати свої думки іноземною мовою.

Власний досвід викладацької діяльності у військовому вищому навчальному закладі підтверджує думки дослідників [2], про те, що зміст професійної підготовки майбутніх офіцерів та основні характеристики використання іноземної мови мають розбіжності. Адже, викладання іноземної мови, як правило, відокремлено від професійної діяльності, тому що тексти з професійної тематики можна вважати лише зовнішньою реалізацією принципу зв'язку мовного та професійного навчання. Оволодіння іноземною мовою курсантами обмежується процесом викладання дисципліни «Іноземна мова», хоча можливості її використання набагато ширші: в процесі самостійної роботи курсантів, в процесі викладання загальновійськових та спеціальних дисциплін. І як результат, нездатність випускників до ефективної, повноцінної професійної діяльності.

Одним із шляхів вирішення проблеми є питання навчання курсантів іноземної мови для спеціальних цілей з метою формування вмінь професійного іншомовного спілкування сучасного фахівця, «розвитку навичок самостійної роботи, які дозволяють поповнювати знання, вдосконалювати свої особистісні риси, розвивати професійні вміння», вирішенню якого присвячено значну кількість праць. В яких розглядається зміст професійно спрямованого навчання іноземної мови на різних етапах, визначаються нові тенденції формування вмінь іншомовного спілкування тощо. Таким чином, професійно спрямоване навчання іноземних мов у закладі вищої освіти розглядається як «фахово-педагогічна спрямованість навчання з урахуванням потреби в вивченні іноземної мови щодо особливостей фаху й майбутньої спеціальності». Не можна процес навчання курсанта іноземним мовам у вищому військовому навчальному закладі вважати єдиним шляхом формування професійної іншомовної компетентності, адже навчання іноземної мови – це не мета, а засіб формування професійної компетентності.

Завдяки підвищенню інтересу до іноземної мови, зростає увага до вивчення іноземної мови професійного спрямування. Тому науковці наголошують на тому, що: оскільки іноземна мова знаходить своє

застосування в різних ситуаціях спілкування спеціалістів різних професій і різних спеціалізацій всередині професійної галузі, то визначивши особливий тип ситуацій спілкування фахівців кожної окремої галузі, можна моделювати процес їх реальної комунікації, і відібравши попередньо для нього необхідний мовний та мовленнєвий матеріал, звузити весь широкий діапазон іноземної мови до конкретних потреб спеціалістів стосовно опанування іноземної мови, який може використовуватися як один з шляхів формування професійної іншомовної компетентності представника військової професії.

Отже, можна зробити висновок, що головним завданням, опанування іноземною мовою у закладі вищої освіти немовного профілю є «не просто навчити користуватись нею як засобом спілкування в усіх видах мовленнєвої діяльності в різноманітних ситуаціях» [1, с. 12], а й використовувати іноземну мову в усіх видах мовленнєвої діяльності в професійно спрямованих ситуаціях, адже, ефективність навчання безпосередньо залежить від ступеня наближення процесу передачі знань, формування навичок та вмінь до реальних умов їх практичного застосування.

Література

1. Александрова В.В. Професійно-орієнтоване навчання іноземної мови [Текст] // *Іншомовний аспект підготовки фахівців для органів внутрішніх справ України*: Матеріали міжнародної практичної конференції, Харків, 20-21 травня 2000 / Ун-т внутр. справ. – Х.: Ун-т внутр. справ, 2000. – С.11-14.
2. Бондар С.М., Єгорова Н.Н., Орач Ю.В. Фреймова репрезентація знань як спосіб підвищення ефективності викладання англійської мови для студентів нелінгвістичних спеціальностей [Текст] // *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Між предметні зв'язки: Наукові дослідження. Досвід. Пошуки: зб. наук. пр.* / Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна. – Х.: Константа. – Вип.10. – 2006. – С. 26-31.
3. Лисак Л.К. Використання групових технологій у формуванні комунікативних компетенцій майбутніх фахівців технічних ВНЗ [Текст] // *Вища освіта України: Вища освіта України в контексті інтеграції до європейського освітнього простору*: в 5 т. – К., 2008. – Т. 5 (12), дод. 3. – С. 35 – 42.

4. Катрич Н.Д. Формування іншомовної компетентності студентів політехнічного коледжу [Електронний ресурс].

ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ПРИ ФОРМУВАННІ ТА РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ

Вища школа сьогодні повинна відповідати викликам часу, готуючи курсанта до повноцінного життя в сучасному суспільстві, до ефективного функціонування і самореалізації у вибраній професії. Це неможливо без належного рівня розвинутої комунікативної компетентності. Л. Гавриляк характеризує комунікативну компетентність як інтегральну властивість особистості, яка об'єднує не лише знання, уміння та навички, а й готовність застосовувати їх у відповідності з комунікативними нормами суспільства, що забезпечує адекватність і ефективність спілкування. [1, 73]. Зі свого боку, I. C. Mayol і E. P. Barrioluengo визначають комунікативну компетентність як здатність використовувати мову для спілкування, розуміння та відображення реальності, передачі знань, а також для організації думок і контролю поведінки та емоцій, як в усному, так і в письмовому форматі. [2, 57]. Ці підходи підкреслюють, що комунікативна компетентність включає як технічні, так і соціальні аспекти мови, спрямовані на гармонійне взаєморозуміння та ефективну міжособистісну взаємодію.

Для розвитку комунікативних навичок курсанта значним поштовхом буде використання особистісно-орієнтованого підходу до навчання, адже особистісно-орієнтоване навчання є процесом, що сприяє розвитку не лише академічних знань, а й комунікативних навичок. Така модель навчання орієнтується на розуміння здобувачів освіти, розвиток їхніх комунікативних здібностей у конкретних соціокультурних контекстах. Особистісно-орієнтований підхід в освіті - це комплексна педагогічна філософія та методика, спрямована на підвищення якості навчання та

розвитку учнів шляхом активного врахування індивідуальних потреб, інтересів та особистісних характеристик кожного учня. Таке навчання дозволяє студентам більш ефективно взаємодіяти та висловлювати свої думки, оскільки воно створює умови для розвитку внутрішніх ресурсів кожного учня і має позитивний вплив на комунікативну компетентність здобувачів освіти, даючи їм можливість розвивати та вдосконалювати навички комунікативної компетенції в комфортному для них середовищі. Співробітництво з викладачами, майбутніми колегами, запрошеними гостями позитивно відображається на їх комунікативних навичках, які будуть необхідні курсантам впродовж всього життя.

Враховуючи вищесказане особистісно-орієнтоване навчання сприяє формуванню глибоких і ефективних комунікативних навичок, які є необхідними для успішної взаємодії в соціумі та на професійному рівні. Таким чином, використовуючи на заняттях особистісно-орієнтований підхід можна отримати неймовірний розвиток комунікативної компетенції майбутніх офіцерів.

Література

1. Гавриляк, Л. С. (2019). Комунікативна компетентність як складова професійної підготовки сучасного фахівця. *Науковий журнал «ЛОГОС. Мистецтво наукової думки»*, 3, 70–73.
2. Mayol, I. C., & Barrioluengo, E. P. (2017). Oral communicative competence of primary school students. *Journal of Education and Learning*, 6(4), 57–65.

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ

Сергієнко Ольга Олександрівна,
старший викладач служби мовної
підготовки мовного відділу
Національної академії Національної
гвардії України
м.Харків

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ

Метою дисципліни "Іноземна мова" є підготовка фахівців в секторі безпеки та оборони України, які вміють використовувати іноземну мову як в середині країни, так і в закордонному професійному середовищі. Сьогодні фахівці сектору безпеки та оборони України повинні вміти вести професійну лінгвістичну діяльність на іноземних мовах, брати участь в міжнародних проектах, спільних навчаннях і вести офіційне листування із зарубіжними колегами. Знання іноземних мов також необхідно для ознайомлення з сучасними досягненнями в області військової науки і техніки.

Методика викладання іноземних мов в освітніх закладах сектору безпеки та оборони повинна будуватися з урахуванням оптимального співвідношення читання, говоріння, письма та аудіювання на різних етапах навчання та їх взаємозв'язку, професійно орієнтованого навчання та індивідуалізації навчання. Це забезпечує певний алгоритм поступового формування мовних навичок і умінь в системі освіти.

Одним з найважливіших напрямків підготовки військових фахівців з іноземних мов у військових вузах є формування навичок і умінь професійно орієнтованого інтерактивного спілкування. Під останнім розуміється таке спілкування, яке може виникнути при безпосередньому контакті з військовослужбовцями інших країн.

Для Збройних сил сучасної України організація партнерських відносин на основі діалогу і стратегічної взаємодії зі Збройними силами інших країн має першорядне значення. Для побудови відносин і взаємозв'язків між збройними силами союзників необхідно, щоб Збройні

Сили були готові до професійного спілкування з представниками інших культур.

Курсанти можуть зіткнутися з реальною ситуацією спілкування з іноземними експертами під час спільних навчань або в рамках виконання бойових завдань. Мета викладачів іноземних мов - навчити курсантів спілкуватися англійською мовою як з професіоналами їх рівня, так і з фахівцями у інших галузях.

Як мова діалогу, так і мова монологу виконують функцію спілкування, обміну думками та почуттями між людьми. Однак інтерактивне мовлення призначене для прямого обміну інформацією між двома або більше учасниками комунікації. Воно призначене для вирішення таких завдань, як постановка питань, відповіді на них, надання інформації та розвиток вміння висловлювати особисте ставлення до згенерованого повідомлення.

Діалог є досить ефективним засобом розвитку навичок іншомовного спілкування у курсантів, завдяки своєму широкому потенціалу, в поєднанні з мінімальними тимчасовими витратами і ефективними результатами.

На заняттях можна використовувати наступні методи навчання діалогічної та монологічної мови: на першому етапі навчання розмовної мови курсанти знайомляться з новою лексикою на основі тексту, потім їм пропонуються вправи на запам'ятовування, створення і відтворення невеликих діалогів. На даному етапі, при навчанні інтерактивної мови, важливо, щоб курсанти записували свої репліки, а потім відтворювали їх.

Наступний метод навчання говорінню, що застосовується при викладанні іноземної мови - складання мікродіалогів, наприклад, на тему «Системи життєзабезпечення» (“Life support equipment”).

Курсантам пропонується обіграти ситуацію спілкування бойового товарища, оператора БПЛА, пілота та фахівця, в якій курсант просить поради про те, як йому вчинити в тій чи іншій надзвичайній ситуації. У цій комунікативній ситуації тренується складання умовних типів речень, конструкцій висловлювання прохання, поради «What should I do if...? What would you advise me to do in case of ...? You should do..., You'd better do ..., I advise you to do.....

Підводячи підсумок, хотілося б відзначити, що гуманістичний підхід до викладання англійської мови в освітніх закладах сектору безпеки та оборони України сьогодні актуальний як ніколи, а навчальна гра відкриває можливості для соціалізації курсантів і розвитку необхідних здібностей, не обмежуючись вузькими спеціальностями.

Література:

1. Бхіндер Н. В., Мардаренко О. В., Мітькіна Є. М. Методи та прийоми навчання сучасної військової лексики на заняттях з англійської мови у ВВНЗ // Наукові інновації та передові технології. No 8(10) 2022. С. 31-44
2. Гончар В. В. Визначення сутності готовності офіцерів до здійснення мовної підготовки у військових частинах Національної гвардії України // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. No 1(3), Ч І. 2021. С. 91-104.
3. Гришкова Р. Методика навчання англійської мови за професійним спрямуванням студентів нефілологічних спеціальностей: навчальний посібник. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. 220 с.
4. Жукович І. І. Проблеми викладання англійської мови у вищих військових закладах України в умовах війни // Pedagogical Sciences: Theory and Practice. no. 1 (45), 2023. С. 171-180
5. Освітньо-наукове забезпечення діяльності складових сектору безпеки і оборони України: тези II Міжнародної науково-практичної конференції

ФОРМУВАННЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ МОТИВАЦІЇ КУРСАНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Педагогічні умови формування та збереження мотивації до вивчення іноземної мови – це сукупність факторів, що визначаються й усвідомлюються учасниками педагогічної взаємодії, реалізуються в освітньому процесі закладу освіти, спонукають викладачів і курсантів до продуктивної діяльності та взаємодії та спричиняють підвищення ефективності та результативності вивчення іноземної мови.

На основі аналізу наукової літератури, методологічних підходів і принципів навчання та зважаючи на процес вивчення іноземної мови в умовах воєнного стану, були встановлені три основні педагогічні умови формування та збереження мотивації у процесі підготовки курсантів, а саме:

1) необхідність комплексного використання інтерактивного навчання як за формами навчання курсантів (аудиторна і позааудиторна), так і за етапами їх освітньої діяльності;

2) наявність готовності викладачів і курсантів до активної співпраці у процесі оволодіння іноземною мовою;

3) формування та збереження мотивації курсантів до вивчення іноземної мови в умовах воєнного стану можливе і буде ефективним, якщо викладачі та курсанти будуть обізнані стосовно використання форм інтерактивного навчання і застосовуватимуть їх в освітній діяльності.

Науковці О.А. Комар, Л.В. Мельник [1] зазначають, що до суб'єктів інтерактивного навчання мають висуватися особливі вимоги, а саме: знаннєві, проєктивно-конструктивні, комунікативні та дидактично-організаційні.

Інтерактивне навчання буде ефективним та буде сприяти

збереженню мотивації до вивчення іноземної мови, якщо носитиме не поодинокий, а системний характер. Під час вивчення дисципліни викладач повинен застосовувати форми інтерактивного навчання на різних видах навчальних занять (під час практичних занять, індивідуальних занять та консультацій).

Усі види навчальних занять можна здійснювати і за допомогою використання дистанційного навчання, елементи якого притаманні інтерактивному навчанню. Відповідно до нормативно-правової бази впровадження дистанційного навчання у закладах вищої освіти (Закон України «Про вищу освіту» [2], «Положення про дистанційне навчання» [3]) отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час навчальних занять, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічних та текстових відомостей у синхронному або асинхронному режимі.

Індивідуальне навчальне заняття здійснюється шляхом створення необхідних умов для виявлення і реалізації творчих можливостей курсантів через індивідуально-спрямований розвиток їх здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність. Якщо заняття спрямоване на роботу із курсантами, які бажають отримати додаткові знання з навчального предмета, то добирають такі завдання з навчальної дисципліни, що не входять до робочої програми. Організація такого заняття стимулюватиме курсантів до пошуку додаткової, актуальної в умовах воєнного стану, інформації.

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, широке використання Всесвітньої мережі Інтернет дає змогу проводити індивідуальні заняття із курсантами незалежно від місця їх розташування. У проведенні таких занять допомагають електронна пошта, платформи Moodle, Google Meet, соціальні мережі. Аналогічно можна проводити й консультації.

Якщо розглядати індивідуальне навчання та консультації, то на даних видах навчальних занять інтерактивне навчання, що має на меті формування та збереження мотивації до вивчення іноземної мови, впроваджується на етапах актуалізації опорних знань, набуття предметних та фахових компетентностей, розвитку самостійності у здобутті нових знань і досвіду. Самостійна робота курсантів може здійснюватись як під

час аудиторних занять, так і в процесі позааудиторної роботи.

У наукових роботах О.А. Москаленко, Ю.Д. Москаленко, О.В. Коваленко [4, с. 83-84] зазначено, що «самостійна робота потребує розробки комплексного методичного забезпечення, а також системи поетапного контролю її результатів». В процесі розробки завдань для самостійної роботи необхідно враховувати курс, на якому навчаються курсанти: на молодших курсах метою самостійної роботи є закріплення знань і вмінь, отриманих на практичних заняттях, на старших курсах – стимулювання творчого потенціалу курсантів та розвиток їх професійних навичок.

Щодо форм самостійної роботи, то їх також необхідно ґрадувати залежно від рівня самостійності виконання завдань і керівництва викладачем. Отже, основне завдання викладача – забезпечити курсантів методичними матеріалами, завданнями та вказівками, а також обрати форми організації її проведення з урахуванням того, що учасники освітнього процесу вивчають іноземну мову в умовах воєнного стану.

Самостійну роботу курсантів можна організовувати як в індивідуальній, так і в груповій формі, а контроль за її виконанням здійснювати за допомогою самоконтролю, взаємоконтролю, а також контролю з боку викладача. Таким чином, організована самостійна робота курсантів забезпечить формування професійної компетентності та усіх її складових та сприятиме збереженню мотивації до вивчення іноземної мови. Адже необхідно і мотивувати курсантів до самостійної роботи, і актуалізувати ті знання курсантів, які знадобляться їм для набуття предметних та фахових компетентностей під час опрацювання відповідної теми.

Отже, викладачу, який впроваджує інтерактивне навчання в освітній процес вищої школи, маючи на меті формування та збереження мотивації курсантів до вивчення іноземної мови в умовах воєнного стану, необхідно оволодіти педагогічними технологіями активізації пізнавальної діяльності, професійними вміннями прогнозувати освітню діяльність курсантів та враховувати особливості організації освітнього процесу в умовах воєнного стану.

Література

1. Мельник Л.В. Формування готовності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей до застосування інтерактивних технологій у навчальному процесі : дис.канд.пед.наук : 13.00.04 / Мельник Людмила Вікторівна – Вінниця, 2010. – 252 с.
2. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – 2017.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556> –18
3. Положення про дистанційне навчання [Електронний ресурс]. – 2013. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0703> – 13
4. Москаленко О.А. Самостійна робота як ключова складова навчального процесу у ВНЗ / О.А.Москаленко, Ю.Д.Москаленко, О.В.Коваленко // Розвиток інтелектуальних умінь і творчих здібностей учнів та студентів у процесі навчання дисциплін природничо-математичного циклу «ІТМ плюс-2015»: матеріали II Міжнародної науково-методичної конференції (3 - 4 грудня 2015 р., м. Суми): у 3 ч. Ч.2 / упорядн. Чашечникова О.С. – Суми: ВВП Мрія, 2015. – С.83-84.

СПИСОК УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

1. **Безугла Ірина Валентинівна**, старший викладач кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації Харківського Національного економічного університету імені Семена Кузнеця. **Савицька Лариса Володимирівна**, к.філол.н, доцент, ст. викладач кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації, Харківського Національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

2. **Волкова Ірина Валеріївна**, старший викладач служби мовного тестування мовного відділу НАНГУ.

3. **Глуховська Марина Сергіївна**, завідувач кафедри авіаційної англійської мови факультету післядипломної освіти, Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба.

4. **Дорошина Лілія Федорівна**, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій, Національна академія Національної гвардії України.

5. **Журавльова Надія Вікторівна**, старший викладач кафедри авіаційної англійської мови факультету післядипломної освіти, Харківський Національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба.

6. **Лисичкіна Ірина Олексіївна**, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій НА НГУ. **Лисичкіна Ольга Олексіївна**, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій НА НГУ.

7. **Михайлюк Наталія Володимирівна**, старший викладач кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації, Харківський Національний економічний університет імені Семена Кузнеця.

8. **Монастирська Лілія Володимирівна**, старший викладач кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій, Національна академія Національної гвардії України.

9. **Мудрик Олена Володимирівна**, старший викладач кафедри іноземних мов, Національна академія Національної гвардії України.

10. **Підлужна Ірина Андріївна**, викладач кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій Національної академії Національної гвардії України.

11. **Романова Оксана Олександрівна**, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов, НА НГУ.

12. **Романюк Вікторія Леонідівна**, старший викладач кафедри мовної підготовки, Київський інститут Національної гвардії України,
м. Київ.

13. **Савицька Вікторія Сергіївна**, викладач кафедри авіаційної англійської мови факультету післядипломної освіти, Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба.

14. **Сергієнко Ольга Олександрівна**, старший викладач служби мовної підготовки мовного відділу Національної академії Національної гвардії України.

15. **Сінна Людмила Юріївна**, старший викладач кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій НАНГУ.

16. **Сіренко Анастасія Євгеніївна**, старший викладач служби мовного тестування мовного відділу Національної академії Національної гвардії України.

17. **Склярова Тетяна Анатоліївна**, викладач кафедри фундаментальних та суспільно-гуманітарних наук Національного фармацевтичного університету.

18. **Филипська Віта Іванівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мовної підготовки Харківського національного університету внутрішніх справ.

19. **Хорошилова Юлія Олексіївна**, старший викладач мовного відділу Національної академії Національної гвардії України.

20. **Шульга Анна Костянтинівна**, доцент кафедри авіаційної англійської мови, Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, м. Харків.

21. **Шум Ольга Володимирівна**, кандидат філологічних наук, кафедра іноземних мов факультетів психології та соціології Навчально-наукового інституту філології, доцент, Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ПРОГРАМА
МІЖВУЗІВСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ ЗАОЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«МЕТОДИКА ТА СПЕЦИФІКА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У
ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ»

Відповідальний за випуск: Ілля ЯЩЕНКО
Комп'ютерна верстка: Роман ГРИЗОДУБ

Адреса оргкомітету:
61001, м. Харків, майдан Захисників України, 3
Національна академія Національної гвардії України, мовний відділ
e-mail: m_center_nangu@ukr.net
тел: 068-991-79-70

Тези розповсюджуються в електронному вигляді
Тези доповідей відтворені з авторських оригіналів.
За достовірність представлених матеріалів, дотримання авторського права,
точність цитування, граматичні та стилістичні помилки відповідальність
несуть автори.